Evalvacija Registra kvalifikacij SOK z vidika strokovne javnosti

Pripravil: Dr. Borut Mikulec

December 2017

(besedilo ni lektorirano)

Kazalo

1) Uvod 3
2) Metodologija 5
3) Predstavitev in interpretacija rezultatov 9
3.1. Intervjuji s strokovno javnostjo (socialnimi partnerji) 9
3.1.1. Evropsko ogrodje kvalifikacij za vseživljenjsko učenje ter spletno mesto »Learning Opportunities and Qualifications in Europe« 9
3.1.2. Poznavanje, uporaba in transparentnost slovenskega ogrodja kvalifikacij 13
3.1.3. Poznavanje, uporaba, preglednost in razumljivost registra kvalifikacij SOK 18
3.2. Vpogled v spletno stran slovenskega ogrodje kvalifikacij skozi Google analitiko 29
4) Zaključne ugotovitve 36
5) Literatura in viri: 42
Priloga 1 43

1) Uvod

Register kvalifikacij SOK smo v Sloveniji začeli razvijati na pobudo evropskega ogrodja kvalifikacij za vseživljenjsko učenje (v nadaljevanju: EOK) ter različnih iniciativ povezanih z implementacijo EOK od leta 2013 dalje. Leta 2014 je Evropska komisija vzpostavila elektronsko platformo o kvalifikacijah v Evropi, katere temeljni namen je, da na enem mestu, ki je javno dostopen vsem evropskim uporabnikom, predstavi vse posamezne kvalifikacije, ki so umeščene v nacionalno ogrodje kvalifikacij in jih je moč pridobiti v posameznih evropskih državah.

Slovenija je bila ena izmed prvih držav, ki se je vključila v proces povezovanja z nastajajočo evropsko platformo kvalifikacij. V obdobju od sredine leta 2013 do sredine leta 2016 je vzpostavila javno dostopen spletni register kvalifikacij SOK, napolnila register z opisi posameznih kvalifikacij, ter povezala register SOK z elektronsko platformo o kvalifikacijah v Evropi. Do konca leta 2018 naj bi bile vse slovenske kvalifikacije javno dostopne na evropski platformi.

Do zdaj je popisanih in v register kvalifikacij SOK vključenih nekaj manj kot 1450 kvalifikacij; 1209 izobrazb iz splošnega, poklicnega in visokošolskega izobraževanja, 226 nacionalnih poklicnih kvalifikacij ter 4 dodatne kvalifikacije[1]. Na ta način naj bi register kvalifikacij SOK povečal transparentnost sistema kvalifikacij v državi, kar naj bi bilo v korist zlasti različnim uporabnikom: udeležencem izobraževanja, zaposlenim, delodajalcem, izobraževalnim inštitucijam, poklicnim svetovalcem in drugim (Skubic Ermenc, Biloslavo in Mikulec 2016).

Ali je ta temeljni cilj Registra kvalifikacij SOK v praksi dosežen ali ne, je predmet pričujoče evalvacijske študije. Natančneje, *temeljni cilj pričujoče študije je preučiti*:

- ali register kvalifikacij SOK povečuje transparentnost sistema kvalifikacij v državi in v kakšni meri koristi njegovim končnim uporabnikom (strokovni javnosti).

Pri tem zasledujemo naslednje *temeljno evalvacijsko vprašanje*:

[1] Stanje na dan 27. 12. 2017

- ali različni uporabniki uporabljajo register kvalifikacij SOK in kako ta prispeva k večji transparentnosti sistema kvalifikacij v državi?

2) Metodologija

Za potrebe analize registra kvalifikacij SOK smo izvedli *evalvacijsko študijo primera*.

Študija primera je celovit opis posameznega primera in njegova analiza, tj. opis značilnosti primera in dogajanja in opis procesa odkrivanja teh značilnosti, to je procesa raziskovanja samega. S študijo primera podrobno sistematično analiziramo in predstavimo posamezen primer – osebo, skupino, institucijo, program, dogodek in podobno, pri čemer o določenem primeru zberemo potrebne podatke, jih analiziramo ter na podlagi izsledkov študije napišemo poročilo s katerim primer predstavimo. Razlikujemo več vrst študij primerov: na primer etnografska študija primera, evalvacijska študija primera, študija primera v izobraževanju, študija primera v akcijskem raziskovanju itd. (Mesec 1998; Sagadin; Vogrinc 2008).

Evalvacijsko študijo primera smo izvedli v *naslednjih štirih korakih*:

1) Izbira primera in zagotovitev pristopa:

   - Center RS za poklicno izobraževanje (CPI) se je dogovoril z institucijami in udeleženci v evalvaciji o sodelovanju.

   - Ciljna skupina (vzorec):

     <u>Strokovna javnost:</u>

     - člani medresorske delovne skupine za pripravo nacionalnega ogrodja kvalifikacij;
     - člani strokovne komisije NKT-SOK-EOK;
     - predstavniki evropskih orodij transparentnosti v Sloveniji: ENQA Slovenija (NAKVIS), Nacionalni korespondent za QF-EHEA (MIZŠ), ENIC-NARIC center Slovenije, Europass center Slovenije, Referenčna točka za EQAVET, Nacionalni predstavnik za priznavanje neformalno in priložnostno pridobljenih znanj v EQF advisory group;

- člani strokovnih komisij: strokovne komisije, ki sprejemajo ali akreditirajo izobraževalne programe (vključen strokovni svet RS za poklicno in srednje strokovno izobraževanje ter NAKVIS); komisije, ki pripravljajo poklicne standarde in NPK (vključeni področni odbori); komisije (strokovnjaki), ki sprejemajo odločitev o umestitvi dodatne kvalifikacije v SOK (Nacionalna koordinacijska točka SOK-EOK);

2) Inštrumentarij in zbiranje podatkov:

- Inštrumentarij: a) uporaba Google analitike, t. j. razpoložljivih statističnih podatki o obisku in uporabi spletne strani SOK ter registra kvalifikacij SOK; b) priprava polstrukturiranega intervjuja, ki je bil sestavljen iz treh tematskih sklopov o poznavanju in uporabi EOK in SOK ter poznavanju in uporabi registra kvalifikacij SOK (glej Priloga 1).

- Zbiranje podatkov: Podatke smo zbrali s pomočjo polstrukturiranega intervjuja na dva načina:

  a) z izvedbo 21 individualnih intervjujev na terenu; intervjuvanje je potekalo v mesecu septembru in oktobru 2017 z navedenimi predstavniki ciljnih skupin[2], in sicer:
     - 1 predstavnik Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo (v nadaljevanju: MGRT)
     - 2 predstavnika Obrtno podjetniške zbornice Slovenije (v nadaljevanju: OZS)
     - 1 predstavnik Centra šolskih in obšolskih dejavnosti (v nadaljevanju CŠOD)
     - 1 predstavnik ENIC-NARIC centra Slovenije
     - 4 predstavniki različnih področnih odborov[3] (v nadaljevanju: PO)
     - 3 predstavniki medresorske delovne skupine za pripravo nacionalnega ogrodja kvalifikacij (v nadaljevanju: MDS-NOK)

[2] Predstavniki so člani zgoraj navedenih strokovnih skupin (glej ciljna skupina (vzorec)) pomembnih za razvoj SOK v Sloveniji.
[3] Glej: http://www.cpi.si/poklicni-standardi/podrocni-odbori.aspx

- 2 predstavnika Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport (v nadaljevanju: MIZŠ)
- 2 predstavnika CPI
- 1 predstavnik Ministrstva za okolje in prostor (v nadaljevanju: MOK)
- 2 predstavnika Nacionalne agencije za kakovost visokega šolstva (v nadaljevanju: NAKVIS)
- 2 predstavnika NKT-SOK-EOK

ter

b) z izvedbo fokusnega intervjuja, ki je potekal 3. oktobra 2017 na CPI, v katerem je sodelovalo 10 udeležencev[4], in sicer:

- 2 predstavnika Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (v nadaljevanju: MDDSZ)
- 1 predstavnik Državnega izpitnega centra (v nadaljevanju: RIC)
- 1 predstavnik Gospodarske zbornice Slovenije (v nadaljevanju GZS)
- 2 predstavnika MIZŠ
- 1 predstavnik Javnega sklada RS za razvoj kadrov (v nadaljevanju: JSRK)
- 1 predstavnik Zavoda RS za šolstvo (v nadaljevanju: ZRSŠ)
- 1 predstavnik OZS
- 1 predstavnik CPI

Vsi intervjuji so bili posneti na kasetofon in kasneje pretipkani na papir (opravljena transkripcija v pisni zapis).

3) Posnetek primera in dokumentacija o primeru:
   - Analiza zbranih intervjujev in statističnih podatkov Google analitike o SOK in registru kvalifikacij SOK.

[4] Udeleženci so navedeni glede na tipi institucije, kjer so zaposleni, čeprav sodelujejo v različnih telesih/organih povezanih z ogrodjem kvalifikacij SOK.

4) Zaključki evalvacijske študije:
   - Zaključne ugotovitve evalvacijske študije in predlogi/priporočila za izboljšave registra kvalifikacij SOK.

3) Predstavitev in interpretacija rezultatov

V nadaljevanju so predstavljeni in interpretirani rezultati iz individualnih intervjujev in fokusnega intervjuja ter statistični podatki Google analitike.

3.1. Intervjuji s strokovno javnostjo (socialnimi partnerji)

Kot razvidno iz Priloge, 1 je bil polstrukturiran intervju sestavljen iz treh temeljnih vsebinskih sklopov: a) poznavanje in uporaba EOK ter evropskega portala o EOK[5]; b) poznavanje, uporaba in transparentnost kvalifikacij, ki ga (ne)zagotavlja SOK; ter c) poznavanje, uporaba, preglednost in razumljivost registra kvalifikacij SOK. Podatki so predstavljeni v nadaljevanju v skladu z navedenimi vsebinskimi sklopi.

3.1.1. Evropsko ogrodje kvalifikacij za vseživljenjsko učenje ter spletno mesto »Learning Opportunities and Qualifications in Europe«

Rezultati individualnih intervjujev in fokusnega intervjuja kažejo, da so predstavniki strokovne javnosti seznanjeni z EOK ter da prav tako poznajo temeljno idejo EOK.

Če so udeleženci fokusne skupine vsi jasno identificirali temeljno idejo EOK – EOK je (meta) orodje za primerljivost kvalifikacij med različnimi evropskimi državami, ki spodbuja mobilnost zaposlenih in študentov v EU – so nekateri vprašanci v individualnih intervjujih izpostavili tudi nekatere ideje, ki jih ni moč predpisati EOK. Kot najbolj problematično se je izkazalo zamenjevanje »primerljivosti kvalifikacij« s primerljivostjo »poklicev«, »delovnih nalog« ali pa »spretnosti«. Nekateri vprašanci so prav tako enačili EOK s SOK, glede tega, da EOK vsebuje »3 vrste kvalifikacij«. Na primer:

[5] Glej: https://ec.europa.eu/ploteus/search/site?f[0]=im_field_entity_type%3A97#

P 1: »*Jaz sem to razumela kot nek sistem, ki potem postavlja neke enake kriterije oz. primerjavo pri vseh državah članicah, da bo to postal skupen sistem za vrednotenje teh poklicev, izobrazbe itn*.«

P 5: »… *združuje raven izobrazbe s tarifnim delom oz. z delovno-pravnim delom, pomeni z uvrščanjem zaposlenih potem posledično s tem poklicem oz. z izobrazbo v delo. Zame je to neko klasifikacijsko ogrodje, ki opredeljuje potem v končni fazi kompetence na eni strani in na drugi strani vrednotenje nekega dela*.«

P 9: »*Temeljna ideja EOK-a je ustvariti primerljivost med različnimi državami, kajti ta primerljivost med kvalifikacijami, izobrazbami in predvsem spretnostmi …*«

P 15: »*Kvalifikacije se primerja glede na učne izide, ki so nekako enotno opisani in glede na tistih 8 stopenj in glede na 3 vrste kvalifikacij*.«

P 18: »*Za EOK sem že slišala. Ideja je ta, da se v Evropi poenotimo in da mogoče uporabniki lažje iščejo določene poklice, izobrazbo*,…«

Nekateri vprašanci so izrazili tudi kritične pomisleke glede temeljnega cilja primerljivosti ravni med evropskimi državami in v ravni nacionalnega ogrodja umeščene kvalifikacije, ki se med državi razlikujejo. Na primer:

P 19: »*Z vidika našega dela, se mi zdi, da je ideja EOK dobra, ker se lahko vsi sporazumevamo med seboj, o kateri ravni govorimo, tudi ko delamo skupaj evropske panožne projekte, vemo katero ciljno skupino vsi naslavljamo in kdo so tisti na drugi strani. Je pa to težko, zaradi regionalnih statistik, še vedno ni to to, da so vse ravni res primerljive, zato si moraš res za vsako panogo pogledati…še vedno pogledamo, kaj je na posamezni ravni, ker ne moremo reči, da je 5.raven enaka 5. ravni v Nemčiji. Temeljna ideja je uredu, vendar pa so še vedno specifike, ki pa niso poenotene in verjetno nikoli ne bodo*.«

P (F) 5: »*Najlepša funkcija kvalifikacijskega okvirja se mi je pokazala, ko smo delali nek projekt z zahodnimi balkanskimi državami za avtomatsko priznavanje in recimo vsi poznamo bolonjski sistem, vsi imamo več ali manj agencije za zagotavljanje kakovosti, ampak kaj ko so izobrazbe postavljene na različne ravni in niso med seboj primerljive. Recimo Slovenija in Hrvaška smo v tistem času že imele ogrodje kvalifikacij, vse ostale*

države pa ne in kako potem vzpostaviti avtomatsko priznavanje rezultatov bolonjskega sistema, če ogrodje kvalifikacij ni na istih ravneh. To je za visoko šolstvo velik problem.«

Kar se tiče poznavanja spletnega portala EOK, t. j. »Learning Opportunities and Qualifications in Europe«, so vprašani v večini navajali, da to spletno mesto poznajo, a ga pri njihovem delu zelo redko uporabljajo.

Tisti redki posamezniki, ki pri svojem delu portal uporabljajo, ga večinoma uporabljajo pri »samoevalvacijah«, informiranju o »reguliranih poklicih« ali pa pri nudenju informacij posameznikom, ki odhajajo na delo v druge države EU. Eden izmed vprašanih je navedel, da od predstavljenih informacij na portalu najbolj pogreša bolj jasno povezavo med ISCED 2011 klasifikacijo in EOK. Na primer:

P 4: »*To spletno mesto poznam, jaz najbolj uporabljam, bom rekla te samoevalvacije, ki so objavljene na spletnih straneh različnih držav, to so te Referencing reports (…) To spletno mesto torej uporabljam bolj kot neko usmeritev pri samem procesu vrednotenja*«.

P 5: »*To spletno stran smo pravzaprav na našem področju, ker smo reguliran poklic, uporabljali predvsem v smislu primerljivosti naših ravni izobrazbe z evropskimi, ker skupaj z Zbornico, to je naše stanovsko strokovno združenje in z razširjenim strokovnim kolegijem, to je najvišji strokovni organ pri ministrstvu za zdravje na našem področju, na nek način poskušamo, tudi zaradi prehoda naših zaposlenih v tujino in predvsem zaradi tega, ker menim, da imamo na našem področju v naši državi veliko težav v primerljivosti z drugimi evropskimi državami predvsem na področju izobraževanja*«

P 12: »*(…) pogrešam pa tudi to povezavo, da bi bila nekje tudi povezava do ISCED 2011. Da bi pri teh programih bili tudi ti podatki, ker na področju statistike, mednarodne ali kakorkoli, se še vedno izključno nekako uporablja to UNESCOVO klasifikacijo in se mi zdi, da bi bil zelo koristen ta podatek in tudi, da se bi počasi ti dve orodji začeli približevati. Za vse bi bilo bolj pregledno*.«

Večina vprašanih ni podala nobenih posebnih komentarjev na to, kako so opisane slovenske kvalifikacije na EOK portalu.

Tisti redki, ki so komentirali, pa so izpostavili, da so nekateri opisi učnih izidov na portalu EOK »za lase privlečeni« (preveč splošni), da se kakovost opisov medsebojno razlikuje, nekateri pa so bili mnenja, da bi bili potrebni krajši opisi učnih izidov, medtem ko so drugi menili, da so potrebni bolj obširni opisi učnih izidov zaradi globine informacij, ki jih podajajo. Ena izmed predstavnic je poudarila, da bi morala Komisija zagotoviti sredstva za prevod kvalifikacij v 2 do 3 evropske jezike, ki bi si jih nacionalna država sama izbrala glede na svoje prioritete. Na primer:

P 1: »*Se mi pa zdi, da so nekateri opisi učnih izidov kar malce za lase privlečeni. So preveč na splošno opisani*.«

P 14: »*Če govorimo o formatu, seveda, da. Drugo pa je kvaliteta teh opisov in samih programov in kvalifikacij*.«

P (F) 9: *»(…) bolj bi ustrezalo, če bi bili opisi recimo dogovorjeno kratki, malce informacij daje že recimo priloga k spričevalu*«

P (F) 2: »*Z vidika uporabnika na naši strani bi se jaz mogoče strinjala, ampak recimo z vidika uporabnika na drugi strani, ki pa recimo nekam odhaja, je pa mogoče bolj podroben opis, mu pa mogoče malo bolj pride prav*.«

P (F) 7: »*Mogoče edino, kar se jezika tiče, se strinjam, da bilo ogrodje v delu, ki ga izpolnjuje država v jeziku države in potem bi morali govoriti 2 oz. 3 jezike prevodov … edino to bi bilo, zato da vidiš to primerljivost*.«

Sodelujoči v fokusni skupini so odgovarjali tudi na vprašanje o morebitnih nevarnostih in pasteh, ki jih prinaša portal EOK, in odgovorili, da ima lahko tak portal tudi negativne posledice na nacionalne kvalifikacijske sisteme, v kolikor posamezne države sili v poenotenje sistemov na evropski ravni, pa tudi, če se ne ve kdo skrbi za točnost podatkov v takšnih spletnih evidencah. Na primer:

P (F) 10: »*Ja če ti vsili popolnoma enotno zgodbo komisija (…) to je edina nevarnost v portalu*«

P (F) 5: »*Mene kar vedno skrbi, ampak to je splošna pripomba, pravzaprav ažuriranje, ker če hočeš imeti to, moraš imeti sistem tako pripravljen in nekoga, ki skrbi za to. … Problem*

je banalen, rabiš ljudi, ki bodo to delali, ampak ljudi pač nimamo, tako da v tem smislu me to skrbi. Portali so super, ampak, če nimaš urejeno, potem zavaja lahko včasih ali pa prikazuje manjšo kompleksnost kot v resnici je.«

3.1.2. Poznavanje, uporaba in transparentnost slovenskega ogrodja kvalifikacij

Vsi vprašani so že slišali za SOK, a se njihovo poznavanje SOK-a medsebojno razlikuje v globini in konceptualnem poznavanju SOK-a. Večina jih ve, koliko ravni vsebuje SOK, večje težave pa se pojavijo že pri razumevanju in poznavanju treh temeljnih vrst kvalifikacij, ki se jih umešča v ogrodje (pravilno jih našteje manj kot polovica vprašanih). Tu je problem verjetno bolj terminološke (nepoznavanje terminov, ki jih vnaša Zakon SOK), kot vsebinske narave (večinoma navajajo formalne, neformalne in poklicne kvalifikacije). Še vedno je največ nejasnosti glede pomena dodatnih kvalifikacij v SOK in razlikovanja glede na nacionalne poklicne kvalifikacije (NPK). Na primer:

P 7: »*Te tri temeljne vrste, sedaj če je to mišljeno ta formalna, neformalna in priložnostno učenje. Nisem bil siguren, če je to mišljeno. Pri dodatni kvalifikaciji se pojavlja malo problemov, na primer državni izpit za odvetnika, kam ga umestiti. Ali pa nekatere firme, ki hočejo imeti…v teh računalniških firmah…poseben certifikat, ki ga tukaj notri ne poznamo. Kam sedaj to umestiti*«

P 8: »*Tri temeljne vrste so pa: izobraževalne, poklicne pa neformalne.*«

P 9: »*Težave imamo z manjšimi deli ogrodja, z izobrazbenimi ravnmi ni problema. Bolj je problem izpopolnjevanje, usposabljanje.*«

P 18: »*Jaz se vedno zmedem pri teh pojmih, kaj pomeni vrsta kvalifikacije. Poznam ravni…Večkrat sem tudi že spraševala vašo vodjo, da so mi razjasnili pojme, da so mi pojasnili, kaj moram iskati, kaj izpolnjevati,…*«

P 19 »*SOK vsebuje 10 ravni…pri vrstah verjetno mislite na spretnosti, kompetence in znanja?*«

Nekateri so izrazili tudi kritične točke SOK, npr. da Sloveniji 10 ravni SOK, v primerjavi z EOK, ki ima 8 ravni, povzroča »rahle težave«, ter da bi morali biti mojstri (delovodje, poslovodje) v SOK umeščeni višje kot trenutno, to je na raven SOK 6 (EOK 5) kot je v večini evropskih držav umeščen mojster. Na primer:

P 3: *»(…) smo ohranili star Slovenski model, se pravi 10 ravni, pri čemer nam dve ravni vpadata v eno Evropsko raven, kar povzroča rahle težave.*«

P 15: »*Poleg tega je tisto, kar me v primerljivosti z Evropo moti je, da ima Evropa 8 ravni, mi pa 10 ravni. In to se mi ne zdi pač logično*«

P 4: »*Problem SOK-a so tudi mojstri, delovodje, ki so po Zakonu o PSI dani na raven srednje strokovne izobrazbe, tudi v tem smislu, da ti ljudje pridobijo neko izobrazbo, dejansko pa po moji logiki, kakor je to zasnovano, bi to moralo biti na višji ravni, v EOK-ju bi mojstri morali biti na ravni višje strokovne šole.*«

Ena izmed vprašanih pa si prav tako prizadeva za aktivno promoviranje SOK-a kot primernega orodja za transparentnost kvalifikacij v državi. Na primer:

P 4: *»(…) smo si zadali, da promoviramo SOK, da promoviramo priloge tega zakona, da promoviramo vaš register…tudi drugim posredujem povezavo, do vaše spletne strani*«

V fokusni skupini so udeleženci odgovarjali tudi na vprašanje, ali SOK sledi vseživljenjskemu učenju in si prizadeva za njegovo uresničevanje. Mnenja o tem vprašanju so bila v precejšnji meri deljena, morda tudi zaradi narodno zastavljene besedne zveze v vprašanju, »da SOK uresničuje VŽU«. Vprašanje je bilo zastavljeno zato, ker je eden izmed eksplicitno zapisanih ciljev SOK »podpreti vseživljenjsko učenje«[6]. Dileme dobro povzame naslednje mnenje udeleženske fokusne skupine:

P (F) 7: »*Moje mnenje o VŽU…to načelo VŽU, da bi uresničeval to, to pač ne drži,… ker govorimo samo o aktivni populaciji, ki se izobražuje na tak ali drugačen način. Se pravi po*

[6] "Namen SOK je doseči transparentnost in prepoznavnost kvalifikacij v Sloveniji in EU, njegovi temeljni cilji pa so: podpreti vseživljenjsko učenje; povezati in uskladiti slovenske podsisteme kvalifikacij; ter izboljšati preglednost, dostopnost in kakovost kvalifikacij glede na trg dela in civilno družbo«. Glej spletno stran: http://www.nok.si/slovensko-ogrodje-kvalifikacij/

letu starosti, 64 let…teh zgodb nimamo notri, pa imamo tam veliko stvari, ki sploh niso zabeležene, ker niso iz tega vidika uporabljive, zato jaz v tem delu ne bi govorila o VŽU. Druga zadeva je ta, da smo dali notri dodatne kvalifikacije kot približek neformalnega izobraževanja, kjer bi lahko nek delček VŽU priklopili. Sedaj, če rečemo, da je formalna izobrazba in priznavanje kvalifikacij del formalnega VŽU, lahko tukaj damo kljukico, če se s tem vsi strinjamo. Ampak, da bi pa sedaj rekli, da je to ustrezno ogrodje za uresničevanje VŽU, po mojem mnenju ne.«

Na vprašanje o tem, ali SOK doprinaša k preglednosti različnih vrst kvalifikacij v slovenski družbi vprašani niso podali enotnega odgovora. Večinoma jih sicer meni, da doprinaša oz. da bo SOK »lahko« doprinesel k temu v prihodnosti, ko bo bolj prepoznan v splošni javnosti oz. bo prešel v »masovno uporabo«, ter ob ustreznem »posodabljanju« baze podatkov, ki jih register SOK vsebuje. Na primer:

P 4: »*Jaz mislim, da bi lahko, če bi ga ljudje poznali. Mogoče je problem tudi v preveliki fluktuaciji kadra npr. na ministrstvu, da novi ljudje SOK-a ne poznajo, vendar vseeno menim, da to ni vzrok. Kako je s podjetji in kadrovskimi službami težko rečem oz. iz izkušenj lahko rečem, da majhnim podjetjem sama stopnja izobrazbe nič ne pomeni, njih zanima, kaj človek zna in se opredeljujejo tako in jim tiste tarifne, neke stare kolektivne pogodbe, jih sploh ne uporabljajo, tisti, ki pa jih uporabljajo, se pa zataknejo v tiste tarifne razrede in enačijo stopnje izobrazbe, raven izobrazbe s tarifnimi razredi.«*

P 8: *»(…) pa moram reči da se, da mislim da je zavedanje o obstoju SOK-a in uporaba SOK-a v bistvu še premajhna, da bi mogoče rabili malo več popularizirati in pa promocije, da bi se zadeva začela uporabljati*.«

P 10: »*Po moji oceni trenutno še ne. Sok je pri nas še novost, in ljudje se še najbolj v praksi spoznajo na stari način. Morda je prednost SOKa ravno v tem, da je dosti podoben staremu. Tako, da ne pričakujemo nekih težav s SOKom. Na svoj način mislim, da doprinaša k preglednosti, vendar menim, da bolj v mednarodnem smislu. Tudi v smislu, da se bo vzpostavil nek red. Mislim, da ima potencial, ni pa še realiziran*.«

P 12: »»*Jaz bi v tem trenutku rekla…iz mojega poznavanja…da še ne, ampak mislim, da nastavki vsekakor so in da bo v našem nacionalnem okolju kar nekaj časa trajalo, da bo to*

nekako zaživelo oz. da bo v masovni uporabi. Ker do sedaj smo res verjetno bolj sledili tej ideji, ni narobe, ampak nekateri koncepti pa se mi zdijo mogoče nekoliko tuji, vključno s terminologijo, tako da bo še kar potrebno nekaj truda, da bo zadeva šla v pravo smer.«

P 16: »*Ta spisek kvalifikacij je potreben, dejstvo pa je, da je problem teh kvalifikacij, če so kompetence opisane dovolj dobro oz. če je to slovensko ogrodje kvalifikacij posodobljeno. Problem vseh teh spiskov oz. baz podatkov je posodabljanje. Jaz sem zadovoljen, da to imamo*.«

P 17: »*Seveda prinaša preglednost. Včasih mislim, da spregledamo tudi to dejstvo, da lahko v celoti vidiš neko področje recimo neko branžo, kar pogosto tudi spregledamo to možnost. Delodajalci bi lahko tudi skozi to, videli celotno strukturo v svoji branži, ampak to je še premalo v uporabi, premalo poznano med delodajalci*.«

Nekateri izmed vprašanih pa so izrazi mnenje, da SOK k večji transparentnosti ne doprinaša, ali da prinaša le delno preglednost zaradi terminološke zmede, »neusklajenosti« 10 ravni SOK in 8 ravni EOK, pa tudi zaradi tega, ker register ne vsebuje podatkov o »starih« diplomantih. Na primer:

P 1: »*Se mi zdi pa recimo škoda nekako, da nismo uspeli na isto število raven priti, tako kot jih ima EOK.*«

P 4: »*Po tem vidiš, da je problem tudi sledeči, ko greš pri vas na to tabelo (kvalifikacije v SOK ter ravni SOK v EOK-a), in imaš npr. kot kadrovik pred seboj diplomo ljubljanske Ekonomske fakultete izdane leta 1985 in kadrovik po tem ne ve, na katero raven ta diploma spada po SOK-u, še večji absurd je če je diploma izdana leta 1986 …*«

P 9: »*Po eni strani da, čeprav menim, da imamo vsi še malo težav, ker ne vemo, ali je izpopolnjevanje…malo nas motijo tiste točke ECVET, potem nas moti ta raven 4, 5, ampak mislim, da je tam še najlažje, kjer je vezano na tista dva stebra, drugo bo pa malce zahtevnejše. Z našega vidika, v šolskem sistemu, menim, da jim je jasno. Tiste ravni 4,5 je malo razlike, mi smo vajeni 8,9, tam je 7,8«*

P 11: »*Mislim da prinaša delno preglednost. Malo me pri zadevi moti razporeditev, zelo se iščejo zadeve notri (...) Še posebej jih bega ta razporeditev, (…) Se pravi izobrazba, NPK-ji*

in dodatna kvalifikacija. In tega ljudje ne ločijo. Nekdo npr. razume izobrazbo kot 'redno', NPK pa kot dodatno kvalifikacijo.«

Večina vprašanih SOK-a pri svojem delu v praksi še ne uporablja. Izjeme so nekateri predstavniki izobraževalnih institucij, ki so po zakonu SOK dolžni podajati informacije o SOK (in EOK), npr. pristojno ministrstvo in njegove strokovne institucije. Na primer:

P 4: »*Povsod, kadar vrednotimo slovensko izobraževanje…mi vrednotimo slovenske listine o izobraževanju po celi vertikali.*«

P 9: »*Kot sem vam rekla, ker mi delamo na področju izobraževanja in mi pač svoje diplomante ipd. jih opremimo s temi podatki po tem zakonu, da vedo v katero raven sodijo v evropsko in našo.*«

Dva izmed vprašanih sta razmišljala na kakšen način bi SOK v večji meri lahko zaživel v praksi; prvi predlog gre v smeri uporabe SOK za prijave na razpisana delovna mesta, drugi je v večjem informiranju kadrovskih služb v podjetjih:

P 3: »*Verjetno bi ga bilo zelo vredno uporabljati takrat, ko imamo razpise delovnih mest, oziroma ko pripravljamo interne akte o sistemizaciji, kjer bi bilo zelo primerno uporabljati trditve na posameznem nivoju delovnega mesta, ki bi bile potem za to delovno mesto potem tudi sprejemljive. (…) Drugo pa da inštitucije v Sloveniji, gre za Zavod za zaposlovanje, Statistični urad, itn, morajo to začeti uporabljati. Potem bomo direktno ali indirektno prisiljeni v uporabo in razumevanje SOK-a.*«

P 11: »*Sicer ne vem, koliko je bil aktiven CPI oz. neka institucija, ki pokriva ta segment, da bi npr. kadrovske službe v slovenskem prostoru več o tem seznanili, da bi tudi ostali, naši zaposleni padli v to ogrodje, in bi že nas sistem deloval v tem.*«

V fokusni skupini pa se je glede uporabe SOK pri razpisih za delovna mesta izpostavila naslednja dilema:

P (F) 5: »*Zelo pogosto vprašanje je tudi, kako naj opredelijo pogoje izobrazbe v razpisu…ali se naj sklicujejo na ZVis ali na SOK. … Ravno te dni, ko je Služba vlade se šla pogajat, češ da naj bi naše ministrstvo, čeprav mi nismo obvezani, da naj prav izdamo neko okrožnico na vašem delu, kako se naj v razpisih to opredeljuje. …tako da tukaj verjetno je neka praznina, se pravi navajanje pogojev v javnem razpisu, vsak nekako po svoje opredeli, je pa verjetno zaradi transparentnosti smiselno, da se sklicujemo na SOK, če ga imamo in je prav da ga imamo, zato ker da potem tudi referenco za primerjavo z drugimi državami lahko. Tudi sami smo v dilemi, ali res moramo sedaj to napisati…skratka uporaba tega ni čisto jasna*.«

3.1.3. Poznavanje, uporaba, preglednost in razumljivost registra kvalifikacij SOK

Večina vprašanih register kvalifikacij SOK sicer »pozna«, v smislu, da vedo, da obstaja ali pa da so ga pogledali kot pripravo na intervju, vendar ga pri svojem delu uporablja zelo malo vprašanih. Na primer:

P (F) 1: »*Poznamo ga, uporabljali ga nismo, ker ga ne rabimo uporabljati*.«

P (F) 6: »*Mi ga tudi poznamo na visokem šolstvu, uporabljamo ga pa informativno, da bi nas pa kdo karkoli spraševal ven iz tega registra pa niti ne*.«

Ti redki posamezniki strokovne javnosti, ki ga pri svojem delu uporabljajo, so izpostavili naslednje načine njegove uporabe:

P 3: »*Register SOK poznam že od začetka, ko je nastajal, ko se ga je začelo umeščati na spletno stran. Ne uporabljam ga toliko profesionalno pri delu … Takrat kadar imamo določeno kvalifikacijo ali določen izobraževalni program, pogledam v SOK, da vidim koherentnost zapisov, ki so v postopku priprave, za tistim kar smo se dogovorili v preteklosti. Tako, da ga uporabljam in tudi poskušam na nek način osveževat nivoje*.«.

P 7: »*Poznam ga, samo nismo ga pa še v praksi kaj uporabljali, edino kolikor smo zadevo omenjali pri pogajanjih npr. za panožne kolektivne pogodbe*.«

Slednji so prav tako izpostavili, da bi bila lahko uporabniška izkušnja boljša (premajhna vidnost v katero raven SOK se posameznik z določeno pridobljeno kvalifikacijo umešča), da bi bilo potrebno razmisliti, komu je register SOK primarno namenjen (če tudi delodajalcem in kadrovskim službam, potem bi moral register vsebovati tudi opise »starih« kvalifikacij, ki so na trgu dela), ter da imena visokošolskih kvalifikacij niso prevedena v angleški (ali nemški) jezik:

P 10: »*Meni se zdi sam register zelo pregleden, se pravi opis kvalifikacije. Pogrešam pa na spletni strani www.nok.si vidnost. Ko nekdo obišče spletno stran težko ali ne najde kako se umestiti. To se mi zdi, da ni dovolj vidno.«*

P 12: »*Tukaj se postavlja nam, ki delamo na tem področju, več vprašanj. Eno je to, komu bo ta register primarno namenjen. Če bo namenjen primarno tistim, ki se želijo vključevati v izobraževanje, je neko dejstvo, da je notri samo pregled aktualnih bodisi izobrazb v smislu programov, bo to dovolj. Če se pa gleda z vidika delodajalcev, potem pa ta obstoječi register ne bo dovolj, ker pač prejšnjih kvalifikacij ne bodo našli. V nadaljnjem razvojnem delu bo prišlo kar do več stvari, ki jih bo potrebno razčiščevati, tudi v primeru, če se neka aktualna izobrazba oz. kvalifikacija preneha izvajati, če se bo umaknila, jo ne bo možno več vključiti…ali bo to torej pomenilo, da se v registru ne bo več prikazovala. Tako da mislim, da vas tukaj kot inštitucijo čaka kar veliko razmislekov, predvsem bo pa potrebno ugotoviti res, ali bo to bolj fokusirano na mogoče določene uporabnike, če pa bo register želel pokriti vse različne uporabnike, bo pa potrebno še na drugi način pristopiti k zadevi*.«

P 19: »*Mene osebno moti v registru, ker nima angleških izrazov, prevodov visokošolskih nazivov kvalifikacij, mi bi želeli angleške ali nemške izraze. Moti me tudi to, da so v registru samo trenutno izvajani programi, medtem ko vseh ostalih starejših ni, tako da predlagam, da se ta nabor starejših kvalifikacij uredi še za 20 let nazaj, zaradi uporabnika, predvsem kadrovnika. Njemu je še toliko manj jasno, kako se je ta sistem spreminjal, kako so se po vertikali ti poklici spreminjali, kako so nastajale te nove smeri na fakultetah. Register po mojem mnenju tak kot je ne daje celostne slike, zato zame ni uporaben. Delavci naši so stari tudi do 55 let, povprečna starost je 49 let, zato bi bilo smiselno, da bi se lahko pogledalo kvalifikacije za nazaj za 30 let, katere so bile takrat*

kvalifikacije na gradbenem področju. To bi bila velika dodana vrednost za kadrovike, da bi vedeli kaj iskati.«

V povezavi s »problemom« starih kvalifikacij, ki niso vključene v register kvalifikacij SOK, je eden izmed sodelujočih v fokusni skupini izpostavil, da:

P (F) 10: »*starih kvalifikacij v registru SOK ni, zato ker imamo točno določene zakonske predpise glede tega…imamo zgodbo na ministrstvu, ki s starimi kvalifikacijami upravlja…ENIC-NARIC center, zato imamo v SOK-u same nove, … Delodajalec išče poklice še iz jugoslovanske nomenklature, teh povezav pa ni in težko jih sploh ustvariš, če jih sploh lahko ustvariš. To je potem za preglednost tega, za delodajalca sigurno pomanjkljivost.*«

Ena izmed vprašanih je predlagala, da bi bilo potrebno vzpostaviti tudi »arhivski« del registra kvalifikacij SOK:

P 4: »*Z našega vidika, bi bila pa vesela, če bi bil ta register tudi arhivski in da se ne dodaja samo novih kvalifikacij, pač pa se ohranja tudi stare, da se ne pozabi na ljudi, ki smo že končali šolanje.*«

Glede preglednosti in enostavnosti uporabe registra kvalifikacij SOK so bila mnenja deljena; nekateri vprašani so poudarili, da je ta pregleden in enostaven za uporabo, drugi so poudarili določene pomanjkljivosti: da oblikovno in vizualno ni ustrezno dodelan ter da iskalnik kvalifikacij ni uporabniku prijazen. Na primer:

P 10: »*Tudi oblikovno ni dovolj dodelano. Vse je tako modro in v skrito nekje v levem kotu. Jaz sem to zelo iskala. Predno sem našla, sem vse preklikala in že skoraj obupala. Mislim, da uporabniki te spletne strani iščejo ravno to, kako se umestiti. Ta gumb »<u>kako se umestim</u>« je v isti barvi in tam nekje v kotu. Veliko iskalnikov je, ki so precej sofisticirani, tega preprostega pa nisem takoj našla. Zato se mi s tega vidika zdi to ključno. Drugo pa morda kak pretvornik. Se pravi pretvornik glede na ISCED, glede na KLASIUS. Da se v bistvu na vse kar je že obstoječe, v relaciji do tega zelo jasno postavi z uporabniškega vidika. Ta uporabniška izkušnja mora biti zelo poenostavljena.*«

P 10: »*Ugotovila sem, da me pri iskalniku najbolj moti gumb »Pošlji«, saj izgleda kot da bodo vnesene informacije komu poslane. Predlagam raje : Prikaži ali Išči. Sicer bi bila zaradi preglednosti dobrodošla še kaka informacija, predlagala bi Trajanje (za trajanje izobrazbe) in Izvajalec (za izobraževalno ustanovo, ki je izvajalec izobraževanja. Pri iskalniku Klasiusa: enako za gumb »Pošlji«. Pri Izpisu kvalifikacij po KLASIUS-U mi je všeč razporeditev po ravneh, morda bi bilo to dobro tudi na SOK aplicirati*.«

P 11: »*Že ko sam odprem register se moram kar potruditi, da kaj najdem, za nekoga, ki je pa popoln laik na tem področju, je pa še težje. Ko vpišem v iskalnik naziv kvalifikacije, je kar nekaj iskanja po tem, da najdeš pravo kvalifikacijo*.«

P 19: »*Če ga človek malo pozna je pregleden, sicer mu je pa tuj. (…) V registru nikoli nisem šla iskati kvalifikacije na našem področju po nazivu, pač pa grem vedno iskati kvalifikacije po ravneh ali pa po ISCED področju. Nikoli ne iščem pri svojem delu nekega konkretnega naziva, ker nisem kadrovik, ker moram vedeti vse nazive*.«

Pri vprašanju o relevantnosti tega, da bi register kvalifikacij SOK omogočal primerjavo med dvema (ali več) izbranima kvalifikacijami (česar register kvalifikacij SOK trenutno ne omogoča), je večina menila, da bi bila takšna primerjava smiselna, še posebej z vidika delodajalcev ali pa za »stopnjevanje zahtevnosti« po nivojih. Na primer:

P 4: »*Absolutno. Če sem npr. jaz bodoči študent ali delodajalec in imam pred seboj dve podobni diplomi, ampak sta si različni smeri in da so te kompetence popisane, jaz grem v register in pogledam, kaj ima eden in kaj drugi, kaj je bolj pomembno za moje delo, oz. če sem bodoči študent me zanima, na katero institucijo bom šel, na podlagi te primerjave različnih programov, ker določen program daje sicer enak naziv, ampak so vsebinski poudarki drugje*.«

P 8: »*Jaz mislim, da bi bilo to zelo pomembno, predvsem za delodajalce. …, da je eden od namenov SOK-a tudi ta, da lahko delodajalec neposredno preveri kvalifikacijo potencialnega delavca in če nekatere kvalifikacije pozna ali ne, ali pa če ima mogoče na izbiro delavca z različnima kvalifikacijama, pa ne pozna razlike med njima, ker ni nujno da jo, ker jaz pričakujem, da delodajalci imajo pač nek določen obseg svojega znanja…se mi zdi, da bi bilo to zelo dobrodošlo*.«

P 13: »*Mislim da ja. Med nivoji, če imaš recimo mehatronik, ki je pač triletni program, 4. raven po SOK, potem tehnik mehatronike SOK raven 5…recimo po vertikali, da vidiš kot uporabnik, kaj se dogaja na področju zahtevnosti. In po horizontali verjetno bi bilo smiselno, da točno vidiš, kaj moraš narediti, da širiš število kvalifikacij. Tako da to bi bilo pametno*.«

Zaznati pa je bilo tudi posamična odklonilna mnenja in dvom v smiselnost in možnost takšnih primerjav. Na primer:

P (F) 10: »*Ti ne moreš primerjati katerekoli kvalifikacije, ker je to totalni nesmisel. SOK ne more delati primerjave med kvalifikacijami*«

Glede jasnosti, razumljivosti in zadostnosti obveznih parametrov za opis kvalifikacij, ki jih določa Zakon SOK, so bili vprašani v večini mnenja, da so le ti ustrezni za opis in opredelitev kvalifikacij. Pojavila pa sta se dva predloga za dopolnitev teh parametrov; prvi, za dodatno umestitev parametra KLASIUS-SRV, ki bi kot »most« povezal novo kvalifikacijsko ogrodje SOK, z obstoječim klasifikacijskim orodjem KLASIUS, ter drugi, da bi lahko v registru SOK kvalifikacije iskali tudi po »kompetencah« (mišljeno verjetno učnih izidih):

P 12: »*Za praktično uporabo bi pa jaz res priporočila, …mi smo tudi kot institucija uradno dali pripombo k Zakonu o SOK, da mislimo, da bi bilo dobro, da bi bil v registru podatek o kategoriji KLASIUS SRV jasno zapisan, ker to je nek povezovalni element, neka presečna množica, nek podatek, ki so ga ljudje od leta 2007 navajeni. To se uporablja v mnogih evidencah in obrazcih. S tem bi ublažili tudi to razliko v kvalifikacijskih ravneh, ker bi bile na ta način zadeve bolj jasne. Jaz bi znotraj posamezne kvalifikacije dodala še kodno oznako in to bi bila res lepa povezava s KLASIUSOM*.«

P 15: »*Moje mnenje je, da bi bilo v registru omogočeno iskanje kvalifikacije tudi po kompetencah. To je relavantno za nas, ko iščemo ustrezen kader, da so tisti, ki se še izobražujejo oz. ki so že zaposleni, usposobljeni za zeleno gospodarstvo*«

Pri vprašanju o ustreznosti zapisa učnih izidov pri kvalifikacijah vključenih v register kvalifikacij SOK , so vprašani delili svoja generalna mnenja o kakovosti teh zapisov (ne izhajajo iz preučevanja in analize konkretnih posameznih primerov); redki so izhajali iz konkretnih opisov vključenih v register kvalifikacij SOK. Nekaj teh mnenj smo zbrali spodaj:

P 3: »*Zastavili smo si, da je zapis izhodov iz čisto osnovne generike zelo preprosto razumljiv. Po določenem procesu boš sposoben…, in potem povemo kaj. Torej, pričakujem ekspliciten zapis, ne dogodi pa se enoznačna usmerjenost, ampak zelo velikokrat, je sposoben…. In, in, in,… Se pravi začnemo naštevati. Nismo še prišli do te točke, da bi znali najti eno trditev, ki bib bila zelo preprosto zapisana, vendar tako kompleksna, da bi vse tiste ine upoštevala. … Če nekomu rečem, da je sposoben opravljati vozilo, ne bom sedaj pisal, da mora poznati vse prometne znake, itd. za mene je trditev » Samostojno opravlja vozilo v javnem prometu. » vse tisto, kar mora biti*.«

P 4: »*Tu, pri zapisu teh učnih izidov, vi kot ustanova in register nimate neposrednega vpliva na samo kakovost zapisa teh učnih izidov. Podrobno v same zapise teh učnih izidov vsebinsko nisem pogledala, tako da vam na to vprašanje ne morem odgovoriti. Za sam zapis učnih izidov, za kakovost zapisa, bi moral po mojem mnenju v prvi vrsti skrbeti pripravljalec programa, se pravi visokošolski zavod, NAKVIS bi pa moral imeti jasne kriterije glede te kakovosti, da bi pripravljalca opozoril na morebitne pomanjkljivosti zapisa, da bi institucijo tudi prisili, da zapiše kot je prav. Kriteriji bi pa morali biti jasni*.«

P 10: *»… Mene osebno moti, da se nikoli nismo mogli poenotiti glede števila zapisov učnih izidov. Eni svetovalci napišejo malo, drugi napišejo veliko. Z vidika koherentnosti že na nacionalni ravni bi bilo to potrebno poenotiti.«*

P 12: »*Verjamem, da je učne izide težko pisati in da je tu še veliko prostora pri pripravljalcih teh opisov kvalifikacij, da se da to izboljšati in je tudi smiselno, da se to izboljša. Nek nadzor bi bilo potrebno vpeljati, vplivati na to, ko gre to v procedure, da bi bili ti opisi res pregledni in informativni. Pri nekaterih kvalifikacijah se vidi, da je bil vložen velik napor pri opisih učnih izidov, nekatere kvalifikacije pa so opisane na hitro in to je škoda, sploh v tem smislu, če bo šlo vse skupaj v to smer, da se bodo kvalifikacije lahko med seboj primerjale, no mogoče pa bo to motivacija, da se ti opisi izboljšajo. Če ne gre za neko ponavljanje vsebin, se mi ne zdi napačno, da je več učnih izidov, čeprav so me kolegi s*

področja računalništva opozorili, da res ni fino če moraš preveč 'scrollat'-pomikati se po zaslonu navzdol, če je preveč teh izidov in da se je le smiselno skoncentrirati, da je neko razumno število teh izidov. Predvsem se naj ne bi ponavljali, ne gre toliko za omejevanje, pač pa da se poudari tiste bistvene zadeve.«

P 14: »*Kvaliteta teh zapisov je zelo različna. Saj smo že v testnem vnosu ugotavljali, kako so minimalne razlike med strokovnimi in univerzitetnimi programi, da jih ne znajo niti opisati. Zdaj eno je ali so razlike dejansko tako majhne, da se potem tudi pri opisu to izkaže, ali so razlike večje, pa je opis slab. To sedaj težko presojam, to bi moral za vsak posamezen primer vedeti in pogledati. Dejstvo pa je že na prvi pogled, ko bereš, da je kvaliteta teh opisov različna. Neko povprečno splošno mnenje je težko podati.*«

P 18: »*Pri splošnih kompetencah so načeloma opisi učnih izidov enaki tako za prvo, drugo kot tretjo bolonjsko stopnjo. Šele pri predmetno-specifičnih kompetencah so se predlagatelji zavedali, da morajo dejansko napisati, kaj bo diplomant v resnici znal po koncu izobraževalnega obdobja. Eni gredo v blazne podrobnosti, napišejo več kot eno stran učnih izidov, kar je bistveno preveč in zmanjšuje preglednost. Spet drugi pa samo razdelajo, malo bolj opišejo splošne kompetence, kar je pa zopet premalo.*«

P (F) 5: »*Tukaj imamo probleme, se mi zdi da…smo imeli tudi seminarje na to temo. Sam koncept učnih izidov se mi zdi da ni dosti dobro razumljen. Se spomnim, da smo imeli pred leti že, ko se je SOK še delal, so etnologi organizirali neko okroglo mizo o uporabnosti etnologov. Pa sem šel malo pobrskati po internetu po drugih državah po študijskih programih in sem našel italijanskega in so imeli učne izide. Oni so imeli to tako lepo napisano, da potem, ko smo imeli razpravo in sem prebral, kako imamo mi napisano, zakaj so uporabni…in ko sem pri Italijanih…si ga lahko točno videl tega diplomanta, kaj dela, kaj je sposoben, katere probleme lahko reši,…ko si pa našega prebral in zraven še recimo sociologa, pa ni bilo nobene razlike med njima. Tukaj se vidi ta problem v inovativnosti. Tudi NAKVIS-u stalno razlagamo, da je to ena od ključnih stvari, ker tudi zaposljivost se spreminja, visokošolski zavodi so na nek način odgovorni za zaposljivost in morajo učne izide, s to kategorijo se najbolj približajo trgu dela in uporabnosti, zato se morajo tukaj bolj potruditi. Pri nas je pa vse več ali manj, če bi šli v neko analizo teh učnih izidov, vidimo da so samo nekoliko modificirani, samo nekaj besed zamenjanih, večinoma so stalne alineje. Tukaj je problem in vedno načenjamo to temo. Tudi sedaj za to spremembo zakonodaje, …do sedaj so visokošolski zavodi vedno rekli, pa ne bomo sedaj spreminjali*

učnih izidov, ker je to cela procedura. Sedaj to ni več cela procedura, sedaj lahko to sami naredijo, zato upam da se bo to tudi izboljšalo, ampak tukaj je NAKVIS. NAKVIS pogrešamo na tej razpravi. Mi smo nezadovoljni s tem, koncept učnih izidov sicer vsi poznamo, ko pa pogledaš vsebino skozi učne izide, se ti potem vse spremeni, to je druga perspektiva…moraš umestiti zadevo v nek družbeni kontekst, to ni nekaj stalnega. Ti moraš delodajalcu skozi učne izide pokazati, katere probleme zna zgrabiti, to zahteva inovativnost, to kar pa imamo sedaj pa je neka puščoba. Seveda pa pri teh zadevaj rabimo čas, tako kot pri SOK-u.«

Pri »problemu« imena kvalifikacije, ko se sedaj v registru kvalifikacij SOK izpiše več kvalifikacij z istim imenom (istim strokovnim in znanstvenim naslovom) in različnimi opisi kvalifikacij (npr. ekonomist, medicinska sestra), so nekateri izmed vprašanih navedli svoje predloge morebitnih izboljšav te zagate, ki zmanjšuje preglednost v registru kvalifikacij SOK. Žal so predlogi takšne narave, da CPI pri vodenju registra nima pristojnosti posegati v predlagane spremembe. Te navajamo spodaj:

P 4: »*Moj predlog je tak, če je to enak program pa ga izvajajo različne institucije, potem so najbrž splošne in specifične kompetence enake, potem se popiše enega diplomiranega ekonomista in potem, ko kvalifikacijo odpreš, se navedejo vse institucije, ki ga izvajajo, če pa ne gre za enak program in so to programi, ki jih je vsaka od teh institucij sama prijavila na NAKVIS, ga sama oblikovala, ga sama naredila in da so to čisto individualni študijski programi in last posamezne institucije, potem pa bi bilo mogoče za pripisati pod diplomirani ekonomist takoj institucijo, zato ker če sem jaz bodoči študent, pa me zanima, rada bi se izobrazila za diplomiranega ekonomista na določeni ravni in bom pogledala krog tistih, ki so v mojem kraju, bom morala sedaj klikati vsakega posebej, da bom videli pri njih specifične in splošne kompetence, tu se bom naučila to, tam to,…to pomeni, da bom morala vse te institucije preklikati.*«

P 8: »*Namreč, če vi izobražujete za isti poklic, seveda ne pomeni, da morajo biti vsi študijski programi enaki. Tudi ne pomeni, da so učni izidi popolnoma identični, ampak še vedno pa morajo imeti nek presek, ker…saj pravim…ker če pa govoriva o diplomirani medicinski sestri, ki pa je reguliran poklic, tukaj pa sploh ne bi smelo biti odstopanj. Tukaj pa prav ne bi smelo biti odstopanj. Lahko ima kakšen program svoje specifike, da se malo*

bolj usmeri v eno smer ali pa bolj v drugo, ampak to je dodatno. Tisti temelj bi pa moral biti enak pri medicinskih sestrah ja, če govoriva ne vem o ekonomistih verjetno imajo tekom svojega študija tudi usmeritve, ampak to jaz mislim, da ne bi smela biti stvar same kvalifikacije, ampak saj veste…jaz bom bolj govorila za visokošolski del, ker tega poznam…ampak vi imate poleg registra kvalifikacij tudi prilogo k diplomo. In te specifike programov, ki izhajajo iz tega, da se program izvaja na drugi inštituciji ali pa da gre za drugo smer istega programa, ali pa da gre za samo usmeritev študenta ne vem…na njegov interes…te razlike jaz mislim, da bi morale izhajati šele potem iz priloge k diplomi. Tako da po moje…tudi če opisujete kvalifikacijo, oziroma ko se vpisuje v register kvalifikacija, jaz mislim, da bi morali poiskati tiste presečne točke med različnimi študijskimi programi, to je tisto, kar ti karakterizira to kvalifikacijo. Vse ostalo pa potem lahko izhaja iz priloge k diplomi, ki pa ravno tako lahko dokazuje študent oz. diplomant.«

P 12: »*(…) vse to terja pri nas neke bolj obsežne premisleke v zvezi z vsemi temi zadevami in zato stvar ni tako hitro rešljiva, da bi rekel samo, da se bo z nekim parametrom oz. filtrom v registru to rešilo, ker se mi zdi, da so v ozadju večje konceptualne zadeve.*«

P 14: »*To pa ni problem registra. To je problem programov. Načeloma na tej splošni ravni s tem nimam problemov. Predvidevam, da zlasti v visokem šolstvu je ravno to bogastvo. Prinašajo različne inštitucije, ki imajo različne komponente študijskih programov, ki pa vodijo do iste kvalifikacije. Saj si nihče ne želi totalne harmonizacije na področju visokega šolstva.*«

P (F) 6: »*Univerze imajo že lep čas tendenco…tale problem bi se rešil, če bi jih upoštevali, da bi res strokovne naslove delili ne pa programov. Recimo pri doktorju znanosti na tretji stopnji so pač vsi doktorji, to se reši, če iščeš po študijskem področju, potem imaš pač doktorja znanosti recimo na biomedicini samo enega. Potem zmede več nimaš. Po izvajalcih se da videti iz katerega področja je recimo kateri znanstveni naslov. Mislim, da zakon dovoljuje, da pri doktorjih znanostih zraven področje, tako da edino če bi se dalo s tega vidika kaj ukreniti. Mogoče bi lahko SOK sam dodajal ta področja*«

Pod vplivom družbenih, ekonomskih in tehnoloških sprememb se spreminja trg dela in tudi sami poklici in kvalifikacije; izobraževalni programi in programi usposabljanja, ki vodijo do kvalifikacij se skozi čas torej spreminjajo. V skladu s tem nas je zanima, ali se

zdi vprašanim pomembno, da so kvalifikacije v registru kvalifikacij SOK ustrezno posodobljene in čim bolj »aktualne« oz. ažurirane. Večina je delila mnenje, da je pomembno, da so podatki o kvalifikacijah v registru kvalifikacij SOK ažurni in točni, da je podatke potrebno posodabljati (na obdobje 3 do 5 let, nekateri tudi vsako leto) in ob tem ohranjati (zgodovinsko) sledljivost, ter da bi bil sprejemljiv rok od spremembe kvalifikacije (programa) do te iste spremembe zabeležene v registru kvalifikacij SOK nekje do pol leta. Na primer:

P 2: »*Najbrž se ne da od danes na jutri vedno vsemu slediti, vendar po mojem mnenju je nekje pol leta skrajni rok, da bi se te zadeve v registru spreminjale, urejale in prilagajale. Če je pa kakšna zadeva zelo aktualna pa ne vidim vzroka, da se še hitreje ne reši*.«

P 3: »*Bogastvo registrov je tudi, da hranijo zgodovino, ker bo pokazala evolucijo. Kako to narediti je vprašanje. Eno je ohranjanje zgodovine in znati sosledje, zato je numeriranje zelo vredno na nek način narediti. Ampak potrebna je tudi dobro strukturirana zgodba, da lahko slediš, da te nekdo vodi po tej razvojni poti*.«

P 12: »*Za izboljšanje kakovosti ažurnosti teh podatkov, je potrebno nekaj narediti, več teh elektronskih povezav, prevzemanja podatkov…da obstajajo vsi ti identifikatorji, če hočemo, da bo to dobro narejeno in da bo zaživel ta sistem. Vsak register, ki ga imamo…o vsakem potrebno razmisliti, kaj je njegova funkcija. Problem je tudi v enotnosti vseh teh registrov (eVŠ, NAKVIS, SOK,…). Ni registra, ki bo po celi vertikali zajemal vse, po različnih programih strokovnih naslovih …*«

Med ostalimi kritičnimi opazkami o SOK in registru SOK so vprašani v največjem delu izpostavili potrebo po večji in širši promociji SOK-a, saj ga po njihovem mnenju večina ljudi v Sloveniji še ne pozna in SOK še ni zaživel v praksi. Izpostavljena je bila tudi pobuda po medsebojnem povezovanju med različnimi institucijami pri pripravi predstavitvene sheme izobraževalnega sistema v Sloveniji, ki bi združevala različne klasifikacije na enem mestu. Izražena je bila tudi potreba, da se register kvalifikacij SOK in kvalifikacije opremi z znakovnimi oz. kodnimi oznakami. Na primer:

P 4: »*SOK je potrebno več promovirati, saj menim, da še ni zaživel, zaradi česa je to ne vem, ampak mislim, da bi morali vsi uslužbenci, ki delajo na področju izobraževanja ali imajo veze z izobraževanjem, vsaj na ministrstvih to poznati, še posebej kadrovske službe*.«

P 10: »*Spletna stran je zelo dobra, ima pa veliko informacij za strokovno javnost. Za končnega uporabnika sem že omenila, da je ena zadeva, ki bi se mi zdela super, da bi naredili transverzalno: CPI, ministrstvo, Eurydice… eno shemo ali pa tudi več shem izobraževalnega sistema, ki bi jih nato objavili na spletni strani in jih imeli tudi za prezentacijo. Tako imajo narejeno v Avstriji in so nam v tem segmentu svetla luč. Oni imajo na spletnih straneh prezentacije z vsemi izobraževalnimi sistemi, tako da si ljudje lahko kar sami postrežejo s temi podatki in jih tudi širijo naprej*.«

P 12: »*Tudi v povezavi z registrom, se mi zdi da, da je premalo razdelan, bilo bi potrebno razviti sistematiko. Pri nas imamo zadeve znakovno oz. kodno označene. Premalo je, da so zadeve samo besedno opredeljene, mi moramo podatke povezovati in samo na podlagi izvajanja besednega ujemanja, stvar ni prava. Na nek način z nekimi identifikatorji kot so recimo tipični primeri, da ko so klasifikacije statistične, ko so razdeljene, ima za vsako enoto, ki jo klasifikacija ima…eno je standardizirano ime kategorije, drugo je pa kodna oznaka tiste kategorije. Nek tak način se mi zdi, da v smislu, ko se začne povezovati, smo v času povezovanja evidenc in vsega tega, je brez takih elementov vse skupaj težje*.«

3.2. Vpogled v spletno stran slovenskega ogrodje kvalifikacij skozi Google analitiko

S pomočjo spletnega orodja Google analitika smo preverili kakšen je obisk na spletni strani SOK (www.nok.si) ter registra kvalifikacij SOK, kdo so uporabniki, katere vsebine največ obiskujejo ter iz kje prihajajo uporabniki.

Kot razvidno iz slike 1, je v zadnjih treh mesecih spletno stran SOK obiskalo skupaj okoli 18.000 uporabnikov (od skupno 68.000 uporabnikov, ki je v letu 2017 obiskalo spletno stran SOK). Slednji so se na spleti strani v povprečju zadržali dobro minuto. V enem mesecu spletno stran obišče od 5.000 do 7.000 uporabnikov.

Slika 1: Obisk spletne strani SOK v zadnjih treh mesecih

Največ uporabnikov pride na spletno stran SOK neposredno, to pomeni, da ciljno iščejo spletno stran SOK, nekaj uporabnikov pa preko googlovega iskalnika. Ostali pomembni viri za informiranje končnih uporabnikov o SOK so spletne strani dijaški.net; spletna

stran mizs.gov.si; ter spletna stran europass.si, kot razvidno iz slike 2 in 3, kar nakazuje, da so najvidnejša ciljna skupina, ki »povprašuje« po SOK pravzaprav dijaki in študenti.

Slika 2: uporabniki spletne strani SOK v zadnjih treh mesecih glede na vir/medij

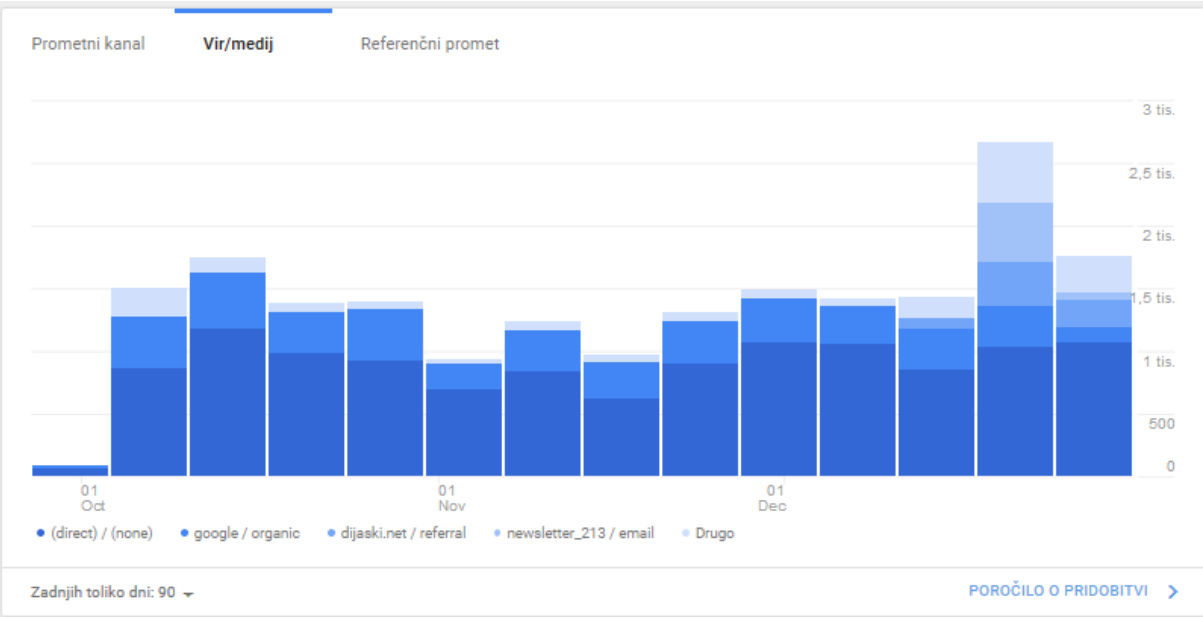

Slika 3: uporabniki spletne strani SOK v zadnjih treh mesecih glede na referenčni promet

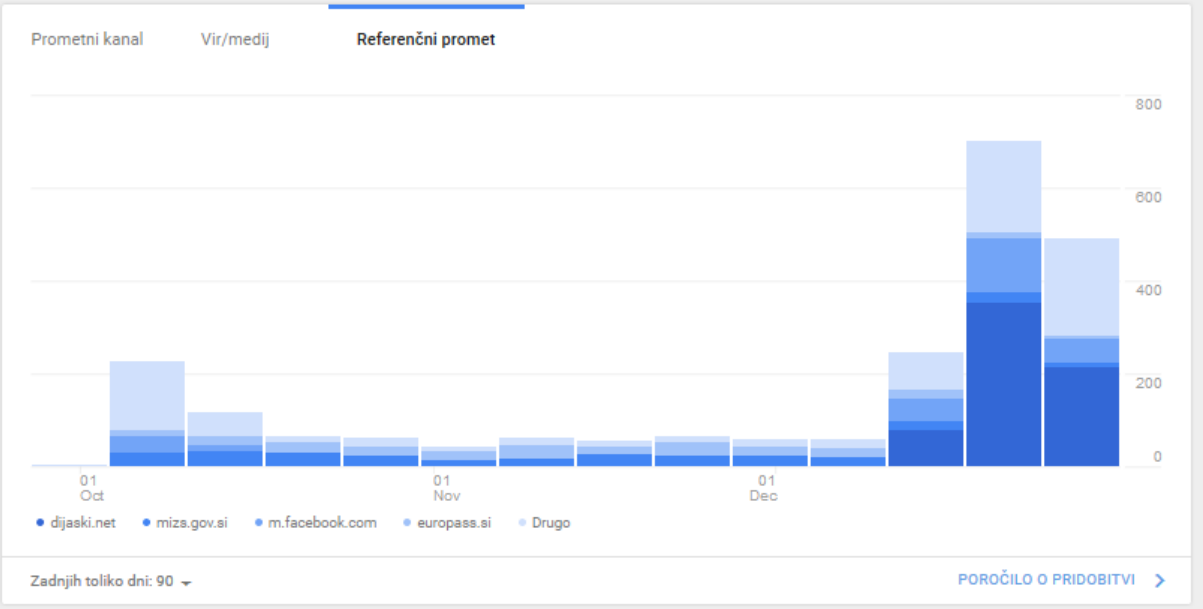

Slika 4 prikazuje, da največ uporabnikov spletne strani SOK v obdobju dveh mesecev prihaja iz Slovenije (dobrih 96%), spletno stran pa so obiskali tudi uporabniki sosednjih držav (Avstrija, Italija, Hrvaška) ter nekaterih drugih držav (Nemčija, ZDA, Velika Britanija itd.), vendar v zelo majhnem obsegu. Pregled za celo leto 2017 pokaže, da poleg sosednjih držav, spletno stran obiskujejo predvsem uporabniki iz držav nekdanje Jugoslavije, vendar ta obisk ne presega 1%.

Slika 4: Pregled ciljnih skupin (uporabnikov) po državah v obdobju dveh mesecev

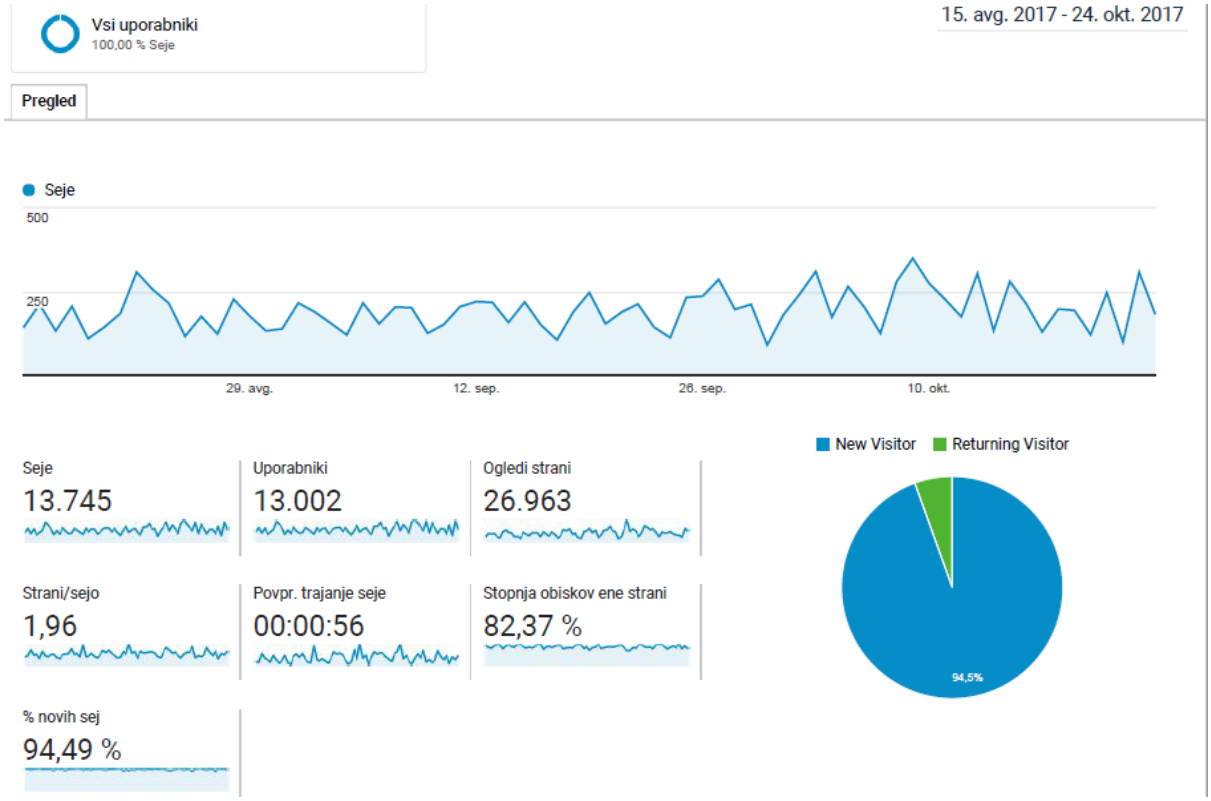

	Država	Seje	% Seje
1.	Slovenia	13.270	96,54 %
2.	Croatia	39	0,28 %
3.	Germany	37	0,27 %
4.	Austria	30	0,22 %
5.	Italy	30	0,22 %
6.	China	22	0,16 %
7.	United States	22	0,16 %
8.	Macedonia (FYROM)	20	0,15 %
9.	Australia	19	0,14 %
10.	United Kingdom	18	0,13 %

Če pogledamo iz katerega kraja v Sloveniji prihaja največ uporabnikov v obdobju dveh mesecev ugotovimo (slika 5), da močno izstopajo uporabniki iz Ljubljane (slabih 80%), uporabnikov iz ostalih slovenskih krajev (Maribor, Celje, Koper, Kranj, Novo mesto, Velenje) pa je zelo malo in ne dosegajo niti 4%. Zelo podobni so tudi odstotki, če v analizo vzamemo obdobje za celotno leto 2017. Močna koncentracija na uporabnike iz Ljubljane je verjetno povezana s tem, da so različne strokovne institucije, ki skrbijo ali pa promovirajo SOK locirane na področju Ljubljane, SOK pa tudi še ni prišel v množično uporabo. Vseeno pa je takšna koncentracija uporabnikov zgolj na Ljubljano problematična in bi ji veljalo v prihodnje posvetiti več pozornosti.

Slika 5: Pregled ciljnih skupin (uporabnikov) glede na kraj v Sloveniji v obdobju dveh mesecev

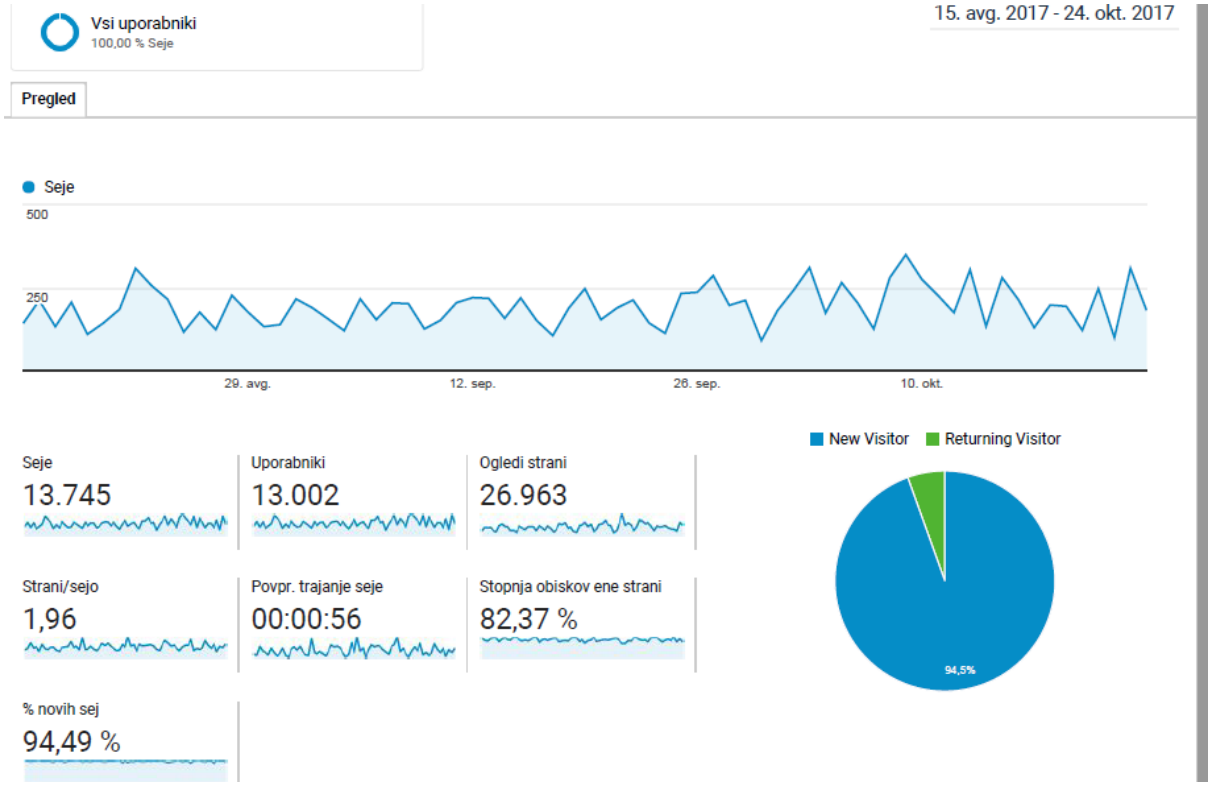

	Kraj	Seje	% Seje
1.	Ljubljana	10.823	78,74 %
2.	Maribor	539	3,92 %
3.	(not set)	277	2,02 %
4.	Ljubljana	240	1,75 %
5.	Celje	203	1,48 %
6.	Koper	171	1,24 %
7.	Kranj	154	1,12 %
8.	Novo mesto	102	0,74 %
9.	Administrative unit Maribor	78	0,57 %
10.	Velenje	74	0,54 %

Pregled obiska uporabnikov posameznih (pod)strani spletne strani SOK pokaže (slika 6), da uporabniki v največji meri obiščejo začetno spletno stran SOK, ter (pod)stran »slovensko ogrodje kvalifikacij«, na tretjem mestu je (pod)stran »evropsko ogrodje kvalifikacij«, šele na četrtem mestu pa (pod)stran »register kvalifikacij SOK«. Podobne odstotke dobimo, če za analizirano obdobje izberemo celo leto 2017 (slika 7).

Slika 6: Obisk (pod)strani na spletni strani SOK v zadnjih 3 mesecih

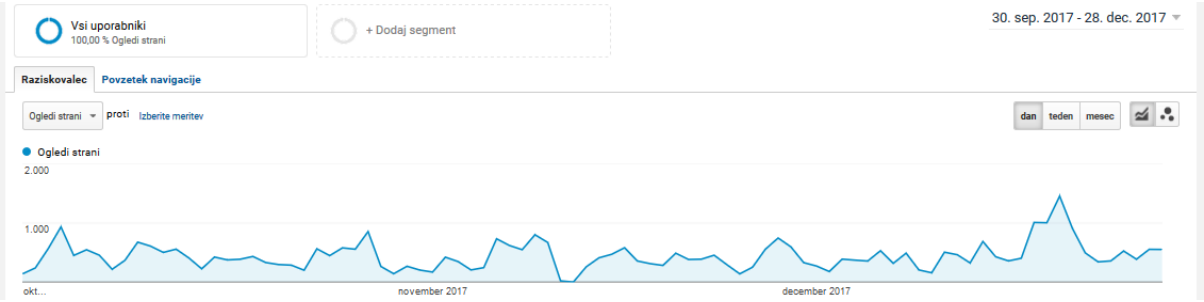

	Stran	Ogledi strani	Edinstveni ogledi strani	Povpr. čas na strani	Vstopi	Stopnja obiskov ene strani	% izhodov	Vrednost strani
		39.366 % od skupne vrednosti: 100,00 % (39.366)	31.920 % od skupne vrednosti: 100,00 % (31.920)	00:01:02 Povpr. za pogled: 00:01:02 (0,00 %)	19.349 % od skupne vrednosti: 100,00 % (19.349)	82,21 % Povpr. za pogled: 82,21 % (0,00 %)	49,15 % Povpr. za pogled: 49,15 % (0,00 %)	0,00 € % od skupne vrednosti: 0,00 % (0,00 €)
1.	/	6.007 (15,26 %)	3.932 (12,32 %)	00:01:25	3.506 (18,12 %)	48,66 %	41,32 %	0,00 € (0,00 %)
2.	/slovensko-ogrodje-kvalifikacij/	2.552 (6,48 %)	2.176 (6,82 %)	00:01:04	1.764 (9,12 %)	84,13 %	66,69 %	0,00 € (0,00 %)
3.	/en/	1.295 (3,29 %)	740 (2,32 %)	00:01:13	546 (2,82 %)	53,85 %	32,82 %	0,00 € (0,00 %)
4.	/evropsko-ogrodje-kvalifikacij/	1.149 (2,92 %)	787 (2,47 %)	00:00:40	396 (2,05 %)	25,76 %	22,54 %	0,00 € (0,00 %)
5.	/register-kvalifikacij-sok/	932 (2,37 %)	630 (1,97 %)	00:00:34	124 (0,64 %)	22,58 %	11,16 %	0,00 € (0,00 %)
6.	/nacionalna-koordinacijska-tocka-eok/	540 (1,37 %)	411 (1,29 %)	00:00:20	22 (0,11 %)	40,91 %	11,85 %	0,00 € (0,00 %)
7.	/dodatne-kvalifikacije/	419 (1,06 %)	290 (0,91 %)	00:00:51	94 (0,49 %)	56,38 %	24,82 %	0,00 € (0,00 %)
8.	/slovensko-ogrodje-kvalifikacij	412 (1,05 %)	352 (1,10 %)	00:02:17	351 (1,81 %)	85,47 %	81,55 %	0,00 € (0,00 %)
9.	/evropsko-ogrodje-kvalifikacij/dokumenti/	313 (0,80 %)	185 (0,58 %)	00:00:45	8 (0,04 %)	37,50 %	15,65 %	0,00 € (0,00 %)
10.	/evropsko-ogrodje-vs-kvalifikacij/	292 (0,74 %)	203 (0,64 %)	00:00:44	13 (0,07 %)	69,23 %	20,21 %	0,00 € (0,00 %)

Prikaži vrstice: 10 Pojdi na: 1 1–10 od 8428

Poročilo je bilo ustvarjeno dne 29. 12. 17 ob 09:17:13. - Osveži poročilo

Slika 7: Obisk (pod)strani na spletni strani SOK v letu 2017

Stran	Ogledi strani	Edinstveni ogledi strani	Povpr. čas na strani	Vstopi	Stopnja obiskov ene strani	% izhodov	Vrednost strani
	144.219 % od skupne vrednosti: 100,00 % (144.219)	117.008 % od skupne vrednosti: 100,00 % (117.008)	00:01:10 Povpr. za pogled: 00:01:10 (0,00 %)	71.587 % od skupne vrednosti: 100,00 % (71.587)	83,43 % Povpr. za pogled: 83,43 % (0,00 %)	49,64 % Povpr. za pogled: 49,64 % (0,00 %)	0,00 € % od skupne vrednosti: 0,00 % (0,00 €)
1. /	22.017 (15,27 %)	14.086 (12,04 %)	00:01:23	12.679 (17,71 %)	47,74 %	40,95 %	0,00 € (0,00 %)
2. /slovensko-ogrodje-kvalifikacij/	4.287 (2,97 %)	3.411 (2,92 %)	00:00:48	1.963 (2,74 %)	78,86 %	46,51 %	0,00 € (0,00 %)
3. /evropsko-ogrodje-kvalifikacij/	4.266 (2,96 %)	2.976 (2,54 %)	00:00:42	1.591 (2,22 %)	27,03 %	23,30 %	0,00 € (0,00 %)
4. /en/	3.919 (2,72 %)	2.419 (2,07 %)	00:01:11	1.712 (2,39 %)	52,10 %	34,88 %	0,00 € (0,00 %)
5. /register-kvalifikacij-sok/	3.171 (2,20 %)	2.194 (1,88 %)	00:00:43	454 (0,63 %)	28,85 %	13,50 %	0,00 € (0,00 %)
6. /nacionalna-koordinacijska-tocka-eok/	1.842 (1,28 %)	1.421 (1,21 %)	00:00:25	76 (0,11 %)	47,37 %	12,43 %	0,00 € (0,00 %)
7. /evropsko-ogrodje-kvalifikacij/dokumenti/	1.171 (0,81 %)	736 (0,63 %)	00:00:53	24 (0,03 %)	50,00 %	20,92 %	0,00 € (0,00 %)
8. /kvalifikacije/diploma-prve-stopnje-un/	1.042 (0,72 %)	874 (0,75 %)	00:01:11	160 (0,22 %)	43,75 %	27,35 %	0,00 € (0,00 %)
9. /evropsko-ogrodje-vs-kvalifikacij/	968 (0,67 %)	682 (0,58 %)	00:00:40	32 (0,04 %)	62,50 %	19,32 %	0,00 € (0,00 %)
10. /dodatne-kvalifikacije/	935 (0,65 %)	662 (0,57 %)	00:00:50	135 (0,19 %)	48,15 %	19,25 %	0,00 € (0,00 %)

Prikaži vrstice: 10 Pojdi na: 1 1–10 od 22116

Poročilo je bilo ustvarjeno dne 29. 12. 17 ob 09:56:41. - Osveži poročilo

Če bolj natančno pogledamo še obisk spletne (pod)strani »register kvalifikacij SOK« ugotovimo, da si je to spletno (pod)stran v zadnjih treh mesecih ogledalo zgolj 932 uporabnikov, kar predstavlja 2,37% uporabnikov od skupno 39.666 uporabnikov, ki je obiskalo spletno stran SOK v zadnjih treh mesecih. Na tej (pod)strani so se uporabniki v povprečju zadržali nekaj več kot pol minute (slika 8). Podobne odstotke dobimo, če za analizirano obdobje vzamemo celotno leto 2017 (slika 9).

Slika 8: Obisk (pod)strani registra kvalifikacij SOK v zadnjih 3 mesecih

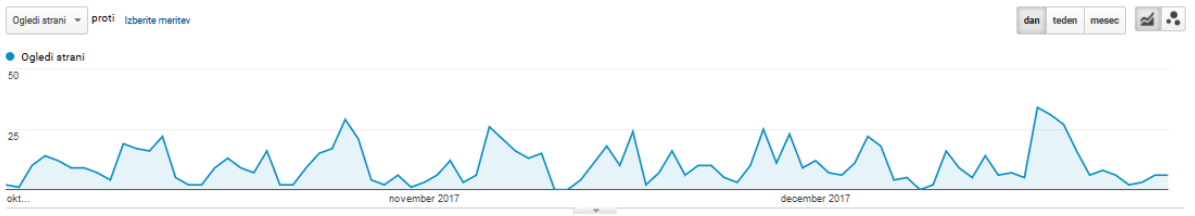

Stran	Ogledi strani	Edinstveni ogledi strani	Povpr. čas na strani	Vstopi	Stopnja obiskov ene strani	% izhodov	Vrednost strani
	932 % od skupne vrednosti: 2,37 % (39.366)	630 % od skupne vrednosti: 1,97 % (31.920)	00:00:34 Povpr. za pogled: 00:01:02 (-44,80 %)	124 % od skupne vrednosti: 0,64 % (19.349)	22,58 % Povpr. za pogled: 82,21 % (-72,53 %)	11,16 % Povpr. za pogled: 49,15 % (-77,30 %)	0,00 € % od skupne vrednosti: 0,00 % (0,00 €)
1. /register-kvalifikacij-sok/	932(100,00 %)	630(100,00 %)	00:00:34	124(100,00 %)	22,58 %	11,16 %	0,00 € (0,00 %)

Prikaži vrstice: 10 Pojdi na: 1 1–1 od 1

Poročilo je bilo ustvarjeno dne 29. 12. 17 ob 09:27:29. - Osveži poročilo

Slika 9: Obisk (pod)strani registra kvalifikacij SOK v letu 2017

Stran	Ogledi strani	Edinstveni ogledi strani	Povpr. čas na strani	Vstopi	Stopnja obiskov ene strani	% izhodov	Vrednost strani
	3.171 % od skupne vrednosti: 2,20 % (144.219)	2.194 % od skupne vrednosti: 1,88 % (117.008)	00:00:43 Povpr. za pogled: 00:01:10 (−38,00 %)	454 % od skupne vrednosti: 0,63 % (71.587)	28,85 % Povpr. za pogled: 83,43 % (−65,42 %)	13,50 % Povpr. za pogled: 49,64 % (−72,81 %)	0,00 € % od skupne vrednosti: 0,00 % (0,00 €)
1. /register-kvalifikacij-sok/	**3.171** (100,00 %)	2.194 (100,00 %)	00:00:43	454 (100,00 %)	28,85 %	13,50 %	0,00 € (0,00 %)

Prikaži vrstice: 10 Pojdi na: 1 1–1 od 1

Poročilo je bilo ustvarjeno dne 29. 12. 17 ob 10:02:32. - Osveži poročilo

4) Zaključne ugotovitve

Namen pričujoče evalvacijske študije o registru kvalifikacij SOK je bil preučiti, ali obstoječi register kvalifikacij SOK povečuje transparentnost kvalifikacijskega sistema v državi, kakor tudi, če in v kolikšni meri služi register njegovim končnim uporabnikom. Glede na to, da je bila ob snovanju SOK in njegovi predstavitvi pred širšo evropsko skupnostjo v letih 2013 in 2014, dodana vrednost SOK-a, in predvsem registra kvalifikacij SOK, prepoznana ravno v tem, da se bo z registrom SOK izrazito »povečala transparentnost kvalifikacij v državi« in da bo slednji v »korist zlasti uporabnikom: udeležencem izobraževanja in zaposlenim, delodajalcem, izobraževalnim institucijam, poklicnim svetovalcem in drugim« (Mikulec in Ermenc 2014, str. 29), se nam je zdelo nujno preveriti, kako se slabe štiri leta po zastavljenem cilju (in 2 leti po sprejetju Zakona SOK), slednji cilj uresničuje.

Glede na to, da SOK še ni bil promoviran širši splošni javnosti, smo se v evalvaciji osredotočili na strokovno javnost, to je na vse tiste socialne partnerje, ki so bodisi aktivno sodelovali pri pripravi SOK-a, bodisi so aktivno vključeni v različne strokovne organe in telesa neposredno povezane s skrbjo, razvojem ali promoviranjem SOK-a. V ta namen smo z njimi opravili 21 individualnih polstrukturiranih intervjujev ter fokusni intervju z 10. sodelujočimi.

V nadaljevanju podajamo ključne ugotovitve izhajajoč iz opravljenih intrevjujev s strokovno javnostjo ter statističnih podatkov o spletni strani SOK pridobljenih s pomočjo Googlove analitike.

Evropsko ogrodje kvalifikacij za vseživljenjsko učenje in spletni »portal EOK«

Ugotovitve:

Večina strokovne javnosti je seznanjena s temeljno idejo EOK. Kljub temu ugotavljamo, da nekateri predstavniki strokovne javnosti pripisujejo EOK določene značilnosti, ki slednjemu ne pritičejo; primerljivost kvalifikacij med različnimi kvalifikacijskimi sistemi v Evropi zamenjujejo s »primerljivostjo« poklicev, delovnih nalog in spretnosti. Večina strokovne javnosti prav tako pozna spleti portal EOK, a ga pri svojem delu ne uporablja.

Glavno »nevarnost« takšnega portala vidijo v zunanjem pritisku po poenotenju nacionalnih kvalifikacijskih sistemov ter v odgovornosti za ažuriranje podatkov v spletnih evidencah.

Predlogi izboljšav:

Pri promoviranju EOK strokovni javnosti je potrebno več pozornosti nameniti tudi povezovanju EOK z drugimi evropskimi orodji transparentnosti; predvsem izpostaviti pomen EOK in ESCO (kaj je eno in drugo orodje in na kakšen način se povezujeta). Ko bo portal EOK zaživel tudi v praksi, bi veljalo več pozornosti nameniti tudi s seznanjanjem (ciljno izbrane) strokovne javnosti o tem portalu.

Slovensko ogrodje kvalifikacij

Ugotovitve:

Poznavanje SOK-a s strani strokovne javnosti ni enotna; večina pozna število ravni SOK, ne pa tudi treh temeljnih vrst kvalifikacij, ki se jih umešča v ogrodje. Še vedno je največ nejasnosti glede pomena dodatnih kvalifikacij in njihovega razlikovanja od poklicnih kvalifikacij (natančneje NPK). Nekateri predstavniki strokovne javnosti so mnenja, da Sloveniji 10 ravni v ogrodju SOK (v primerjavi z 8 ravnmi EOK) povzroča težave, ter da bi morali biti mojstri v SOK umeščeni eno raven višje, kot so trenutno (v SOK raven 6). Prav tako SOK-a ne vidijo kot orodja, ki bi lahko spodbujal vseživljenjskega učenja, čeprav je eden izmed eksplicitno zapisanih ciljev SOK »podpreti vseživljenjsko učenje«.

Glede vprašanja, ali SOK spodbujanja in doprinaša k večji transparentnosti in preglednosti kvalifikacijskega sistema v državi so mnenja strokovne javnosti deljena; večina jih meni, da SOK doprinaša k omenjeni transparentnosti oz. da bo lahko doprinesel, ko bo prešel v »masovno uporabo«, in ob ustreznem posodabljanju podatkov v registru kvalifikacij SOK, medtem ko so preostali mnenja, da SOK ne doprinaša k večji transparentnosti kvalifikacijskega sistema v državi zaradi tega, ker uvaja terminološko »zmedo«, zaradi »neusklajenosti« 10. slovenskih z 8. evropskimi ravnmi, ter zato, ker ne vsebuje podatkov o »starih« diplomantih, ki so v večini prisotni na trgu dela.

Večina strokovne javnosti SOK-a pri svojem delu v praksi (še) ne uporablja, z izjemo nekaterih predstavnikov izobraževalnih institucij, ki so po Zakonu SOK dolžni podajati informacije o SOK (in EOK). Rešitev za večjo uporabo SOK v praksi vidijo nekateri v tem, da bi se SOK uporabljal pri prijavah kandidatov na prosta razpisana delovna mesta in v večjem informiranju kadrovskih služb o SOK v podjetjih.

Predlogi izboljšav:

Še vedno je potrebno večje informiranje strokovne javnosti o SOK: o vrstah kvalifikacij, terminologiji SOK, razlikovanju med dodatnimi kvalifikacijami in NPK, ter o pomenu SOK kot komunikacijskega ogrodja, ki ne rešuje določenih razmerij, določenih in opredeljenih v drugih zakonih (primer kvalifikacije mojstra). Potrebno bi bilo identificirati tiste socialne partnerje strokovne javnosti, ki pri svojem delu največ uporabljajo SOK (MIZŠ, MDDSZ, NAKVIS, ENIC-NARIC, Europass) in z njimi delati več na skupni promociji SOK.

Register kvalifikacij SOK

Ugotovitve:

Večina strokovne javnosti register kvalifikacij SOK pozna, a ga pri svojem delu ne uporablja. Tisti redki posamezniki, ki register SOK pri svojem delu uporabljajo, pa so izpostavili, da bi bilo potrebno razmisliti o tem, komu je register SOK primarno namenjen (dijakom/študentom, izobraževalnim institucijam, delodajalcem in kadrovskim službam); če izobraževalnim institucijam in dijakom/študentom, potem je register v sedanji obliki zadovoljiv, če tudi delodajalcem in kadrovskim službam potem ni, saj opisov »starih« kvalifikacij, ki so prisotne na trgu dela, ni v registru kvalifikacij SOK. Nekateri so izpostavili potrebo po tem, da se v SOK vzpostavi tudi »arhivski« del registra kvalifikacij SOK, da se kvalifikacije, ki so bile vnesene v register, a se jih ne da več pridobiti, v registru najde in se na ta način omogoči tudi »sledljivost« kvalifikacij.

Nekateri posamezniki strokovne javnosti so izrazili mnenje, da bi bila lahko uporabniška izkušnje registra kvalifikacij SOK uporabniku bolj prijazna; oblikovno in vizualno iskalnik ni dobro dodelan, kakor tudi ni uporabniku prijazen. Predlagali so

tudi, da bi bilo z vidika uporabnika smiselno povezati ISCED 2011 in KLAIUS-SRV z registrom SOK in njegovimi ravnmi.

Večina strokovne javnosti je soglašala s tem, da naj bi register kvalifikacij SOK omogočal primerjavo med dvema izbranima kvalifikacijama, nekateri posamezniki pa so izrazili dvom v smiselnost takšnih primerjav. Parametri registra kvalifikacij SOK za opis kvalifikacij so dobro izbrani; nekateri pa bi dodali tudi parameter o KLASIUS-SRV, ki bi povezal novo ogrodje SOK z obstoječim ogrodjem KLASIUS. Izražena je potreba, da se kvalifikacije v registru SOK opremi tudi z znakovnimi oz. kodnimi oznakami (ne zgolj besedilnimi), saj je na ta način možno na lažji način izmenjavati podatke med različnimi spletnimi bazami podatkov, ki obstajajo v Sloveniji. Pri opisu učnih izidov v registru kvalifikacij SOK se strokovna javnost večinoma ni opredeljevala o kakovosti konkretnih opisov (podajo splošno mnenje o zapisih učnih izidov), saj registra kvalifikacij SOK pravzaprav ne uporablja.

Pri »problemu« imena kvalifikacije, ko se v registru SOK izpiše več kvalifikacij z istim imenom, je strokovna javnost ugotavljala, da gre za konceptualno vprašanje, ki se ga ne da razrešiti s tehnično rešitvijo v registru SOK, ampak je potreben sistemski premislek o teh vprašanjih, predvsem na visokošolski ravni.

Večina meni, da je nujno, da register SOK vsebuje ažurne in točne podatke o kvalifikacijah ter da je potrebno podatke posodabljati (na obdobje od 3 do 5 let) in ob tem ohranjati zgodovinsko sledljivost (morebitnih »pretečenih«) kvalifikacij. Čas, ko se dogodijo spremembe v programu/kvalifikaciji in vnesejo te spremembe v spletni register kvalifikacij SOK, ne bi smel biti daljši od pol leta.

Predstavniki strokovne javnosti so si soglasni v tem, da je potrebno SOK in register SOK v večji meri promovirati, saj SOK-a in registra kvalifikacij SOK večina splošne javnosti v državi ne pozna.

Predlogi izboljšav:

Register kvalifikacij SOK bi bilo potrebno zasnovati glede na izbrane ciljne skupine (npr. dijaki/študenti, izobraževalne institucije, kadrovske službe) s pojasnilom, kakšne podatke omogoča register SOK pridobiti. Promocija registra kvalifikacij SOK se zdi

najbolj smiselna med dijaki in študenti ter izobraževalnimi institucijami, manj pa med delodajalci in kadrovskimi službami, saj je na trgu dela verjetno več kot 95% zaposlenih in iskalcev zaposlitve, ki so svoje kvalifikacije pridobili po »starih« programih in te niso vključene v SOK. Za namen uporabe registra kvalifikacij SOK za delodajalce in kadrovske službe bi veljalo najprej narediti nadaljnjo analizo stanja o smiselnosti uporabe registra kvalifikacij SOK za delodajalce; ta bi vključevala uporabniški vidik z vidika kadrovskih služb podjetij, kariernih centrov (Univerze), Centrov vseživljenjskega učenja ter kariernih središč (ZRSZ). Na ta način bi pridobili vpogled v to, če, in na kakšen način, je lahko register SOK uporaben tudi za delodajalce.

Za potrebe vpogleda v »stare« kvalifikacije z vidika delodajalcev, bi veljalo razmisliti tudi o tem, da se register kvalifikacij SOK poveže s spletnim portalom e-Klasius, ki vsebuje informacije o »starih« kvalifikacijah (a spet do določenega leta), čeprav tam ni podatkov o »učnih izidih«, vendar verjetno to z vidika delodajalcev tudi ni ključna informacija. Za potrebe povezovanja različnih kvalifikacijskih orodij v državi bi veljalo razmisliti tudi o tem, ali naj register kvalifikacij SOK za izobrazbe vsebuje tudi parameter o KLASIUS-SRV in ISCED 2011.

V registru SOK je potrebno izpostaviti »arhivski« del registra. V tem delu registra bi se zbirale vse kvalifikacije, ki so bile vključene v register, a se jih več ne da pridobiti po programih izobraževanja ali usposabljanja, ker je tem programom pretekla veljavnost, se jih je ukinilo, niso ponovno akreditirani, ali pa so nastali novi programi. Register kvalifikacij SOK mora vsebovati čim bolj točne in aktualne podatke o kvalifikacijah, četudi se te informacije skozi čas spreminjajo. V ta namen bi bilo dobro vzpostaviti elektronske povezave z obstoječimi registri, ki v državi pokrivajo določene segmente kvalifikacijskih sistemov (npr. eVŠ, eNAKVIS, eMIZŠ, NRP idr.), saj bi bilo na ta način najlažje posodabljati podatke o kvalifikacijah v nekem doglednem času (največ pol leta po spremembi).

V sodelovanju s komunikacijskimi podjetji bi veljalo razmisliti, kako izboljšati uporabniško izkušnjo na strani SOK in registru kvalifikacij SOK, kakor tudi, na kakšen način promovirati SOK in register kvalifikacij SOK med splošno javnostjo v državi.

Obisk spletne strani SOK

Ugotovitve:

Iz pridobljenih statističnih podatkov je razbrati, da je bil povprečni obisk spletne strani www.nok.si v letu 2017 dobrih 5.660 uporabnikov na mesec. Slednji so se na spletni strani zadržali v povprečju 1 minuto, največ jih prihaja s področja Ljubljane (slabih 80%), največ referenčnih virov o SOK uporabniki pridobijo s spletnih strani dijaski.net, MIZŠ ter europass, najbolj obiskana (pod)stran na spletni strani SOK je naslovna stran, medtem ko je obiskanost spletnega registra kvalifikacij SOK s strani uporabnikov zelo nizka, saj jo je v letu 2017 obiskalo zgolj 2,20% uporabnikov.

Predlogi izboljšav:

Glede na pridobljene podatke bi si veljalo prizadevati za večji obisk spletne strani SOK (oglaševanja) ter za to, da bi uporabnik povečal povprečni čas, ki ga preživi na spletni strani. Promocija spletne strani bi morala biti razpršena in ne skoncentrirana zgolj na področje Ljubljane kjer so situirane institucije, ki na različne načine »skrbijo« za razvoj in promocijo SOK. Glede na to, da je spletna stran dijsaki.net pomembna referenčna spletna stran za SOK, to implicira, da so dijaki in študenti tista populacija, ki najpogosteje obiskuje spletno stran SOK. V tem smislu se zdi smiselno spletno stran SOK pripravi za določene ciljne skupine (npr. dijaki/študenti, izobraževalne institucije, kadrovske službe itd.). Najbolj skrbi podatek, da spletni brskalnik po posameznih kvalifikacijah, to je register kvalifikacij SOK, v praksi ni zaživel in da ga uporabniki (glede na povprečen čas 1. min., ki ga preživijo na spletni strani) pravzaprav ne uporabljajo.

5) Literatura in viri:

Ermenc, K. S., Biloslavo, R. in Mikulec, B. (2016). *Smernice za implementacijo in uporabo slovenskega ogrodja kvalifikacij in učnih izidov v praksi. 2. dopolnjena izdaja*. Ljubljana: Center RS za poklicno izobraževanje.

Learning Opportunities and Qualifications in Europe. (2017). Dostopno na: https://ec.europa.eu/ploteus/search/site?f[0]=im_field_entity_type%3A97 (pridobljeno 29. 12. 2017).

Mesec, B. (1998). *Uvod v kvalitativno raziskovanje v socialnem delu*. Ljubljana: Visoka šola za socialno delo.

Mikulec, B. in Ermenc, K. S. (ur.) (2014). *Umeščanje slovenskega ogrodja kvalifikacij v evropsko ogrodje kvalifikacij za vseživljenjsko učenje in evropsko ogrodje visokošolskih kvalifikacij*. Ljubljana: Center RS za poklicno izobraževanje.

Sagadin, J. (1991). Študija primera. *Sodobna pedagogika*, št. 9/10, str. 465-472.

Slovensko ogrodje kvalifikacij. (2017). Dostopno na: http://www.nok.si/ (pridobljeno 29. 12. 2017).

Vogrinc, J. (2008). *Kvalitativno raziskovanje na pedagoškem področju*. Ljubljana: Pedagoška fakulteta, Univerza v Ljubljani.

Zakon o slovenskem ogrodju kvalifikacij. (2015). Uradni list RS, št. 104/2015.

Priloga 1

Inštrumentarij za svetovalce CPI

<u>Svetovalci CPI</u>: Inštrumentari, ki je pred vami je zastavljen tako, da vas vodi pri vašem terenskem delu pri zbiranju podatkov z metodo intervjuja. Dobro je, da vsebino, torej SOK, EOK in register kvalifikacij SOK, sami relativno dobro poznate, saj boste le na ta način razumeli v naprej predpisana vprašanja, ki jih zastavljate, hkrati pa boste lahko tudi sami zastavili kakšno dodatno vprašanje (podvprašanje), ki ni predpisano v inštrumentariju in se bo lahko pojavilo v vaši »glavi« v fazi razgovora pri intervjuju. Skratka, ker gre za polstrukturiran intervju je smiselno, da po potrebi dodate še kakšno vprašanje/podvprašanje, ki bo izhajalo iz vsebine razgovorov med vami in spraševancem in ga ne moremo v naprej predvideti.

Odgovorov tipa »da« in »ne« si ne želimo, zato skušajte vaše spraševance spodbujati, da podajo bolj celostne odgovore. Npr., če odgovorijo samo z da, jih vprašajte da pojasnijo »zakaj da« in obratno; če z ne, naj pojasnijo zakaj ne.

<u>Za spraševance:</u>

Polstrukturiran intervju, ki je pred vami, je del evalvacijske študije o registru kvalifikacij SOK s katerim želimo preveriti, ali register kvalifikacij SOK vnaša večjo transparentnost v kvalifikacijski sistem v državi in v kakšni meri register kvalifikacij SOK uporabljajo njegovi predvideni končni uporabniki. Vprašanja v intervjuju se nanašajo na evropsko in slovensko ogrodje kvalifikacij ter register kvalifikacij SOK (v tem vrstnem redu).

Z evalvacijsko študijo zbiramo informacije, ki bodo pripomogle k odpravi pomanjkljivosti registra kvalifikacij SOK in k oblikovanju končnim uporabnikom bolj prijaznega spletnega orodja. Kot pomemben končni uporabnik, imate (*ime ciljne skupine; glej zgoraj točko 2, npr. sindikati …*) pomembno vlogo pri evalvaciji registra kvalifikacij SOK, zato vas vljudno prosimo za sodelovanje.

Vprašanja za intervju – Register kvalifikacij SOK

Ime in priimek spraševalca:

/... izpolni spraševalec.../

Kraj:
Občina:
Ura ob začetku intervjuvanja:

Intervju je v celoti anonimen in bo uporabljen za potrebe evalvacijske študije o Registru kvalifikacij SOK.

Socialno-demografske značilnosti intervjuvanca

1. Spol:
2. Starost:
3. Izobrazba (najvišja dosežena stopnja izobrazbe):
4. Delo, ki ga opravlja (področje dela) oz. *izobraževanje/usposabljanje v katerega je vključen*[7]:
5. Delovna doba:
6. Organizacija (naziv, naslov):

Evropsko ogrodje kvalifikacij za vseživljenjsko učenje (EOK)

7. Ste že slišali za evropsko ogrodje kvalifikacij za vseživljenjsko učenje? Če ste, kako bi opisali temeljno idejo EOK?

[7] Če se izobražuje in ne dela.

8. Ali poznate spletno mesto Evropske komisije »Learning Opportunities and Qualifications in Europe« in ali ga uporabljate? Če ga poznate in uporabljate; se vam zdijo informacije o kvalifikacijah različnih evropskih držav uporabne in koristne (so kvalifikacije dovolj informativno opisane in predstavljene)?

9. V kolikor poznate (v 8. vprašanju) omenjeno spletno mesto, nas zanima ali se vam zdijo slovenske kvalifikacije tam ustrezno opisane in predstavljene?

Slovensko ogrodje kvalifikacij (SOK)

10. Ste že slišali za slovensko ogrodje kvalifikacij? Če ste, kaj je SOK, koliko ravni vsebuje in katere so tri temeljne vrste kvalifikacij vključene v SOK?

11. Ali po vaši oceni SOK doprinaša k preglednosti različnih vrst kvalifikacij v slovenski družbi? Če da, zakaj menite da in če ne, zakaj ne?

12. Ali pri vašem delu (*ali v procesu izobraževanja in usposabljanja*) uporabljate SOK? Če da, lahko pojasnite konkretno uporabo SOK na primeru (za kaj ste ga uporabili oz. ga uporabljate)?

Register kvalifikacij SOK

13. Ali poznate register kvalifikacij SOK in ste ga že uporabljali pri svojem delu (*oz. v okviru izobraževanja in usposabljanja*)? Če da, kakšna je bila vaša uporabniška izkušnja in za kakšne namene ste ga uporabili?

14. Je register kvalifikacij SOK po vašem mnenju pregleden in enostaven za uporabo? Ste z obstoječim iskalnikom hitro našli želene kvalifikacije? Če da, zakaj, če ne, kakšne so bile ovire?

15. Ali register kvalifikacij SOK omogoča jasen in transparenten prikaz kvalifikacijskega sistema za vseživljenjsko učenje v Sloveniji?

16. Se vam zdi pomembno in relevantno, da bi register kvalifikacij omogočal neposredno primerjavo med dvema (ali več) izbranima kvalifikacijama? Če da, prosim pojasnite.

17. Zakon o slovenskem ogrodju kvalifikacij (ZSOK) je predpisal obvezne parametre za opis kvalifikacij v registru kvalifikacij SOK (za izobrazbe, poklicne kvalifikacije in dodatne kvalifikacije)[8]. Se vam zdijo ti jasni, razumljivi in zadostni za opis kvalifikacij ali ne? Prosim, pojasnite.

[8] Primer za izobrazbo: ime kvalifikacije (strokovni oz. znanstveni naslov); tip kvalifikacije (npr. srednja poklicna izobrazba, višja strokovna izobrazba, diploma prve stopnje itd.); vrsta kvalifikacije (izobrazba); vrsta

18. So po vašem mnenju učni izidi, t. j. izjave o tem, kaj imetnik listine zna in je zmožen narediti, v posameznih kvalifikacijah zapisani jasno in razumljivo? Razberete iz opisov učnih izidov to kar smo v preteklosti poimenovali »lik diplomanta«; kaj posameznik zna in za kakšno delo je usposobljen, ko pridobi določeno listino? Prav tako; se vam zdi zapisano število učnih izidov preveliko, ravno pravšnje ali premajhno pri posameznih kvalifikacijah?

19. V registru kvalifikacij SOK se je za parameter »ime kvalifikacije« uporabilo strokovni oz. znanstveni naslov, ki ga pridobi posameznik, ko konča izobraževalni program ali usposabljanje. V skladu s tem nas zanima kaj menite o tem, da se pod »imenom kvalifikacije« lahko izpiše več kvalifikacij z istim imenom (istim strokovnim oz. znanstvenim naslovom) in različnimi opisi kvalifikacije (npr. imamo več kvalifikacij diplomirana medicinska sestra, diplomiran ekonomist, doktor znanosti itd.). Ali to zmanjšuje preglednost registra? Imate morda predlog za izboljšavo?

20. Pod vplivom družbenih, ekonomskih in tehnoloških sprememb se spreminja trg dela in tudi sami poklici in kvalifikacije; izobraževalni programi in programi usposabljanja, ki vodijo do kvalifikacij se skozi čas torej spreminjajo. V skladu s tem nas zanima, ali se vam zdi pomembno, da so kvalifikacije v registru kvalifikacij SOK ustrezno posodobljene in čim bolj aktualne? Kakšno je za vas še sprejemljivo časovno obdobje za posodobitev kvalifikacij v registru kvalifikacij SOK (glede na spremembe kvalifikacij, ki jih naredijo institucije odgovorne za posamezne kvalifikacije)?

21. Bi še sami dodali kakšno informacijo, opazko ali (pozitivno, negativno) kritiko o registru kvalifikacij SOK?

Intervjuvanki ali intervjuvancu se najlepše zahvalite za njen/njegov čas in pripravljenost za sodelovanje.

Ura ob koncu intervjuvanja:

izobraževanja (npr. srednje strokovno izobraževanje, višje strokovno izobraževanje, visokošolsko univerzitetno izobraževanje itd.); trajanje izobraževanja (v letih); kreditne točke (programi srednjega poklicnega in strokovnega izobraževanja, višjega in visokošolskega izobraževanja); pogoji za vključitev posameznika v določen program za pridobitev izobrazbe; ISCED (KLASIUS-P) področje; raven SOK (1–10); raven EOK (1–8); raven EOVK za višješolske in visokošolske kvalifikacije; učni izidi (glej spodaj); ocenjevanje in zaključevanje izobraževanja; Izvajalci izobraževanja in; možnost prehajanja v nadaljnje izobraževanje.